

Årsbudsjett 2009

RANA KOMMUNE

Rådmannens forslag 11.11.2008

Rådmannens forslag til vedtak:

1. Budsjett 2009 for Rana kommune vedtas med en inntektsramme på kr 1 347 410 000.
2. Rammen for tjenesteproduksjon settes til netto kr 919 927 000 med slik avdelingsvis fordeling:

Skoleavdelingen	217 973 000
Barnehageavdelingen.....	15 751 000
Helse- og sosialavdelingen	204 687 000
Omsorgsavdelingen	230 363 000
Kulturavdelingen	32 665 000
Teknisk avdeling	25 812 000
Feiing.....	-1 174 000
Mo i Rana bydrift	45 622 000
VAR	-14 928 000
Serviceavdelingen.....	4 897 000
Bygningsavdelingen	61 797 000
RKK-Rana.....	1 297 000
Rådmannen.....	6 449 000
Fellestjenesten	6 570 000
Økonomiavdelingen.....	8 111 000
Regnskap og skatteavdelingen.....	7 042 000
Personalavdelingen.....	19 044 000
IKT-avdelingen.....	7 555 000
Utviklingsavdelingen.....	9 819 000
Juridisk avdeling.....	1 938 000
Politisk virksomhet.....	7 325 000
PPT.....	6 753 000
Kirkelig fellesråd.....	14 559 000
3. Investeringsbudsjett for 2009 vedtas med total investeringsramme på 214,7 mill kr. Samlet låneopptak settes inntil 142,6 mill kr fordelt med 65,5 mill kr i ordinære lån og 77,1 mill kr i lån til selvfinansierende prosjekt.
4. Rana kommune etablerer en trekkrettighet på kommunens konsernkonto på opptil 100 mill kr.
5. Det kommunale skatteøret settes til høyeste tillatte, for tiden 12,8 %.
6. I medhold av lov om eiendomsskatt av 6. juni 1975 nr. 29 §§ 3 og 4 videreføres i 2009 utskrivning av eiendomsskatt i områder som helt eller delvis er utbygd på byvis eller der slik utbygging er i gang, samt på verk og bruk. Eiendomsskatten er 7 promille og skal betales i to terminer, 15.03 og 15.09.
7. Kommunale gebyrer og betalingssatser reguleres per 1. januar 2009 i henhold til kommunal deflator (prisstigning i kommunal sektor) anslått av Kommunal- og regionaldepartementet til 4,5 % for 2009, dersom ikke annet er spesielt nevnt.
 - a. Forelderbetalingen i SFO økes med 7,5 % med virkning fra 1. januar 2009.
 - b. Betaling av kost i barnehagene settes til kr 250 pr. mnd (selvkost). Det betales for 11 mnd pr. år.
 - c. Husleiereguleringer:
Gjennomgangsboliger som kommunen eier samt helse- og sosialboliger i omsorgsavdelingen reguleres i henhold til Husleieloven dersom ikke annet er avtalt.
Leiligheter kjøpt av MOBO settes til samme pris som MOBO fastsetter for tilsvarende leiligheter med tillegg for dekning av utgifter til indre vedlikehold og strøm.
Leiligheter leid av LHL på Engvollen settes til samme pris som det LHL tar for tilsvarende leiligheter med tillegg for dekning av utgifter til indre vedlikehold og strøm.
Regulering i henhold til husleieloven.
 - d. Betalingssatser for hjemmehjelp/praktisk bistand og tilsvarende tjenester økes med 7,5 %. Satser for korttids og dagplass i institusjon endres fra kr 115 til kr 121 pr. døgn og fra kr 59 til kr 61 pr. dag. Månedstilknytning trygghetsalarm til brannstasjonen settes til kr 35.
 - e. Pris på middag fra Ytteren sentralkjøkken økes ikke.

Innholdsfortegnelse

Rådmannens forslag til vedtak:	1
Innholdsfortegnelse	3
Innledning.....	4
Styringssystemet	4
Utfordringer for kommunen	4
De økonomiske føringene i budsjettet.....	4
Demografiske endringer.....	5
Økonomiske rammer	5
Budsjett 2008	5
Frie inntekter	5
Brukerbetalinger og satser.....	6
Hovedoversikt drift.....	7
Finans	8
Investeringer	9
Oversikt driftsrammer	10
Skoleavdelingen	11
Barnehageavdelingen	12
Helse- og sosialavdelingen.....	13
Omsorgsavdelingen.....	14
Kulturavdelingen.....	16
Teknisk avdeling	18
Mo i Rana bydrift	20
Serviceavdelingen	21
Bygningsavdelingen	22
Infrastrukturavdelinger	23
RKK – Rana	23
Fellestjenesten.....	23
Økonomiavdelingen	24
Personalavdelingen	24
IKT	25
Utviklingsavdelingen	25
Andre områder.....	26
Kirkelig fellesråd.....	26
PPT.....	26
Tilskudd.....	27
Vedlegg 1	28

Innledning

De siste årene har det utviklet seg ubalanse mellom inntektene og driftsutgiftene Rana kommune. Det har vært kommentert i økonomiplan og budsjett det senere år at kommunen har for høyt driftsnivå og at sammensetningen av kommunens tjenestenivå ikke avspeiler endringer i befolkningens sammensetning.

Årsbudsjettet for 2009 har som primært mål å legge rammen for at Rana kommune kan holde i gang tjenestetilbudet på et forsvarlig nivå inntil en mer langsiktig økonomisk strategi er på plass. Det betyr i realiteten at rammene for produksjonsavdelingen er noe redusert i 2009.

En grundigere drøfting av kommunens utfordringer og rammebetingelser vil bli foretatt i økonomiplanen. I det etablerte styringssystemet skal årsbudsjett og økonomiplan legges fram til behandling samtidig. Årsbudsjettet er da identisk med første året i økonomiplanen. Som konsekvens av uroen etter Terrasaken og endringen i ledelsen av kommunen, er budsjett og økonomiplanarbeidet betydelig forsinket i år. Det er derfor ikke mulig å gjennomføre en forsvarlig økonomiplanprosess før nyttår. Kommunestyret vedtok derfor å dele arbeidet med årsbudsjett og økonomiplan 2009-2012. Økonomiplanen vil bli lagt fram til politisk behandling våren 2009. I behandlingen av økonomiplanen vil det være mulig å justere de økonomiske rammene for 2009.

I årsbudsjettet fokuseres det på følgende:

1. Siste opprydding etter Terratapet.
2. Legge grunnlag for en omstilling av kommunens drift slik at tjenestene kan drives med tilstrekkelig kvalitet med økonomiske rammer som er tilpasset kommunes inntektsnivå.
3. Ingen større omprioriteringer eller strukturendringer.
4. Korreksjoner og justeringer for sviktende forutsetninger i 2008 budsjettet.

Terratapet tas i 2007, 2008 og 2009. Det fører til at kommunen holder seg unna ROBEK, og at organisasjonen kan se framover og konsentrere seg om basisoppgavene. For 2009 betyr dette at kr 10 mill går til dekking av Terra. I tillegg kommer renteomkostninger.

2006 ga et godt økonomisk resultat for kommunene i Norge. Regjeringen tilførte kommunesektoren mer penger i 2006 for å bidra til bedre økonomisk balanse og styrking av det kommunale tjenestetilbudet. Statsbudsjettene i 2007 og 08 har også hatt en viss økning av inntektene. Det erkjennes imidlertid at det fortsatt er behov for å styrke kommuneøkonomien i 2009 for at tjenestetilbudet skal kunne utbygges videre. For Rana kommune ble den økte veksten i inntektene brukt til å øke tjenestetilbudet og dermed øke driftsutgiftene. Det ble forventet at de økte inntektene skulle materialisere seg i bedre skole, økt kapasitet og kvalitet i eldreomsorgen osv. De økte inntektene kunne i større grad vært avsatt for å holde et jevnt driftsnivå framover. Nedstyring av tjenestenivået er mye vanskeligere enn å øke driftsnivået. Teknisk beregningsutvalg (TBU) og KS anbefaler kommunene å ha et netto driftsresultat som er 3 % av samla driftsinntekter. Det gir kommunen en mulighet til et jevnt driftsnivå uten å justere opp og ned etter som inntekter svinger fra det ene til det andre året. Årsbudsjettet for 2009 viser et netto driftsresultat på -0,3 %. I økonomiplanen må det legges et grunnlag for et utgiftsnivå som gir et netto driftsresultat på 3 %. Det innebærer at andre året i økonomiplanen 2009-2012 ikke gir noen høyere driftsrammer for produksjonsavdelingene generelt. Utfordringen blir å prioritere og finne et forsvarlig driftsnivå på tjenestene frigjøre ressurser til nye satsinger.

Styringssystemet

I Rana kommunes etablerte styringssystem skal kommuneplanens strategiske del legge føringer for en handlingsdel som får det økonomiske uttrykk i økonomiplanen. På denne måten blir det konsistens mellom de overordnede strategiske målene i kommuneplanen, kommunedelplaner og strategiplaner for tjenestene og de operative målene og virkemidlene som nedfelles i økonomiplan og budsjett.

Kommunestyret vedtok kommuneplanens strategiske del i mai 2007 og oppsummerte i et eget vedtak hvilke utfordringer som måtte få størst oppmerksomhet i første del av planperioden. På bakgrunn av dette blir oppgaven å konkretisere planens mål og strategier i aktuelle prosjekter i utviklingsprogrammet. Intensjonen har vært å integrere programmet i økonomiplan 2009-2012.

I årsbudsjett 2009 har det i liten grad vært mulig å ta hensyn til mål og strategier i planene. Fokus er å legge grunnlag for en forsvarlig drift av kommunen fra årets start. Økonomiplanarbeidet vil imidlertid i større grad bli samkjørt med det etablerte styringssystemet.

Utfordringer for kommunen

Samfunnet står overfor store utfordringer som kommunen må håndtere og innbyggerne har stadig større forventninger til kommunens tjenester. De største utfordringene som må håndteres er knyttet til klimaendring og lokal verdiskaping. Klimaendringene krever både utslippsreduksjoner og klimatilpassing. Verdiskaping og samfunnsutvikling krever et fokus på næringsutvikling, sysselsetting og utviklingstiltak som involverer kompetansemiljø, næringsliv, kulturinstitusjoner, frivillig sektor og innbyggerne og som gir et positivt omdømme for Rana.

De største forventningene til den kommunale tjenesteproduksjon er knyttet til kvalitet i skolen, en god eldreomsorg og en god sammenheng i helsetilbudet i kommunen. Dette er utfordringer som må fokuseres i økonomiplanen. I årsbudsjett 2009 er helsepark prioritert. Helseparken er et tiltak som både forebygger og tetter gapet mellom spesialisthelsetjenesten og primærhelsetjenesten.

De økonomiske føringene i budsjettet

Utgangspunktet for årsbudsjett 2009 er opprinnelig budsjett 2008 med de rammereduksjonene som ble vedtatt i to omganger i løpet av året, totalt 25 mill kr. Budsjettet er konsekvensjustert for lønnsoppgjøret i 2008. Det er imidlertid ikke tatt inn øvrige konsekvensjusteringer som er meldt fra produksjonsavdelingene og det er ikke foretatt prisjusteringer på kjøp av varer og tjenester.

Hvis det framkommer et merforbruk, som varslet i 2.tertial 2008, vil det medføre at Rana kommune må dekke dette i tillegg i 2009.

Befolkningsutviklingen er bestemmende for etterspørselen etter ulike kommunale tjenester. Nedgang i aldersgruppen 6-15 år skal føre til mindre etterspørsel etter skole og økning

Økonomiske rammer

Budsjett 2008

Arbeidet med årsbudsjettet for 2009 har tatt utgangspunkt i opprinnelig vedtatt budsjett for 2008 – før TERRA. Når det budsjetterte driftsnivå ikke automatisk kan videreføres skyldes det blant annet følgende forhold:

- Budsjettet balansert ved bruk av 11 mill kr fra disposisjonsfondet som ikke er tilgjengelig lenger
- Budsjettert avsetning til lønnsoppgjør var 11 mill kr for lavt og må dekkes innenfor ramme 2009
- Driftsfølgevirkningene etter Terratapet utgjør for tiden om lag 30 mill kr per år
- Inndekning av resterende underskudd fra 2007 belastes driften i 2009 med 10 mill kr

Dette betyr at rammen for 2009 i utgangspunktet er svekket med vel 60 mill kr i forhold til opprinnelig situasjon 2008.

Frie inntekter

Kommunens aktivitet bestemmes av tilgjengelige ressurser stilt til disposisjon av sentrale myndigheter. Frie inntekter – skatt og rammeoverføringer – utgjør på landsbasis knapt 70 % av kommunesektorens inntekter.

I det fremlagte forslag til budsjett for Rana kommune oppsummeres frie inntekter til 831,1 mill kr som utgjør 61,7 % av kommunens samlede inntekter, jfr. tabell 2 nedenfor.

To sentralt bestemte endringer påvirker kommunens skatteinntekter i 2009:

1. Selskapsskatten avvikles som kommunal skatt
2. Skatteandel av samlede inntekter reduseres fra 47 % til 45 %

i aldersgruppen 80 + øker etterspørselen etter omsorgsboliger og sykehjemsplasser. På denne bakgrunn er det foretatt noen mindre endringer på rammene.

Stort sett alt av investeringsprosjekt som ikke er satt i gang i 2008 er stoppet i påvente av økonomiplanbehandlingen. Dette innebærer at det ikke er foreslått noen investeringsmidler til nye investeringer i 2009 innen omsorg, helse, skole eller andre aktuelle prosjekt. Til tross for dette ligger det en økning av låneopptak i 2009 på 143 mill kr. Det vil belaste driftsbudsjettet med mellom 6 - 7 mill kr i kapitalutgifter i 2010.

De prognostiserte frie inntektene i statsbudsjettet, skatt, inntektsutjevning og rammeoverføring, viser en økning på 60 mill kr fra 2008 til 2009. Når dette justeres for prisstigning, oppgaveendring og nye tiltak, har Rana kommunes frie inntekter en reell vekst på 5,8 mill kr

Demografiske endringer

Inntektssystemet som fordeler stortingsets bevilgning (rammeoverføring) til kommunene mellom kommunene – er fundert på at endringer i befolkningen gir endrede utgiftsbehov med påfølgende endringer i overføringene. Rådmannen forutsetter derfor at befolkningsendringer må benyttes som indikatorer for innretning av kommunens tjenesteproduksjon. Dette for bedre å kunne balansere den kommunale økonomi og skaffe rom for omstilling over tid.

I tabellen nedenfor er kommunens befolkning sortert etter de aldersgrupper som forutsettes å ha behov for forskjellige kommunale tjenester. Antall innbyggere er angitt for tidspunktene 1.1.08 og 1.7.08 samt prognostisert befolkning per 1. januar 2009. Videre angis kalkulert statlig rammeoverføring per innbygger i den enkelte gruppe i form av rammeoverføring og inntektsutjevning

For å illustrere den økonomiske effekten av endringer i befolkningen for Rana kommune kan en si at dersom en person i aldersgruppen 6-15 år (skoleelev) flytter fra kommunen vil kommunen i neste omgang få redusert overføringen med kr 73 300. Reduseres gruppen med 71 personer - som befolkningsprognosen synliggjør - vil dette bety at staten reduserer overføringen til Rana med 5,2 mill kr. På samme måte vil en økning i gruppen over 90 år på 18 personer betyr at staten overfører 3,8 mill kr mer til kommunen.

Rådmannen har ut fra dette funnet å måtte foreslå reduksjon i rammen til skoleavdelingen med 1,85 mill kr basert på gjennomsnittlig kostnad per elev i KOSTRA - gruppen og 5/11 effekt i 2009. På samme måte kan en se de foreslåtte bevilgninger til NAV - Rana og Helseparken på henholdsvis 1,5 og 9 mill kr i lys av veksten i antall eldre.

	01.01.08	01.07.08	Endr	01.01.09	Endr	Ramme	InntUtjev	Sum	SUM
Innbyggere	25 092	25 230	138	25 081	-11	-	-	-	-
00-05 år	1 694	1 717	23	1 639	-55	-11 900	19 900	8 000	-440 000
06-15 år	3 461	3 428	-33	3 390	-71	53 400	19 900	73 300	-5 204 300
16-66 år	16 364	16 502	138	16 376	12	15 900	19 900	35 800	429 600
67-79 år	2 365	2 353	-12	2 427	62	10 400	19 900	30 300	1 878 600
80-89 år	1 026	1 038	12	1 049	23	85 400	19 900	105 300	2 421 900
90 + år	182	192	10	200	18	194 500	19 900	214 400	3 859 200

Tabell 1 Rammeoverføring per innbygger

	2008	2009	Endring
Skatt på formue og inntekt	443 094	468 500	25 406
Inntektsutjevning	67 185	68 614	1 429
Rammeoverføring *	260 817	293 993	33 176
Frie inntekter	771 096	831 106	60 011

* Inklusive selskapskatt 17 106 0 -17 106

Tabell 2 Frie inntekter

Nasjonalt er skatten per innbygger anslått til kr 22 841 slik at kommunens andel vil utgjøre 81,8 % i 2009 mot 81,3 % i 2008. Differansen mellom skatt per innbygger nasjonalt og kommunen kompenseres gjennom inntektsutjevningen med 55 % samt 35 % av differansen opp til 90 % av landsgjennomsnittet. Dette gir Rana kommune en beregnet inntektsutjevning på 68,6 mill kr.

	Nasjonal bevilgning	Rana
Sosialhjelp	160 mill kr	855 000 kr
Forsterket opplæring	430 mill kr	2 298 000 kr
NAV styrking	70 mill kr	374 000 kr
Timetall barnetrinn	382 mill kr	2 044 000 kr
Fysisk aktivitet	46 mill kr	244 000 kr
Psykisk helse	3 419 mill kr	18 269 000 kr
Statl. og priv. skoler	-28 mill kr	-147 000 kr
Forsøk A-etat	31 mill kr	166 000 kr
Båtsjord VGS	-5 mill kr	-28 000 kr
Skatteutvalg	-2 mill kr	-12 000 kr
BCG og tuberkulose	-4 mill kr	-22 000 kr
SUM	4 499 mill kr	24 041 000 kr

Tabell 3 Forutsatte oppgave- og aktivitetsendringer i 2009

Som følge av redusert skatteandel vokser rammeoverføringen relativt sterkere enn skatteinntektene. Rammeoverføringen for 2009 er beregnet på bakgrunn av folketall per 1. juli 2008.

Samlet sett øker de frie inntekter med 7,8 % tilsvarende kr 60 011 000. Av denne veksten utgjør prisstigningen 4,5 % tilsvarende kr 34 699 000. I følge tabell 3 er Rana kompensert med kr 24 041 000 som følge av oppgaveendringer og nye tiltak. Korrigert for disse 2 faktorene viser endringen i Rana sine frie inntekter er reell vekst på kr 1 271 000, jfr. her endrede utgiftsbehov som følge av befolkningsendringer.

I 2004 vedtok kommunestyret å heve timetallet i barnetrinnet ut over lovens minimum. Gjennom den sentralt iverksatte økning fra og med høsten 2008 spises kommunens økning opp. Når bevilgningen for helårsvirkning kommer i 2009 vil denne ikke gå til dekning av utgiftsøkning, men tilbakeføres kommunens drift generelt. Det samme forutsettes å gjelde forsterket opplæring og fysisk aktivitet. Derved kan en si at reell vekst for Rana kommune sin del styrkes med ytterligere 4,6 mill kr og samlet sett utgjør om lag 5,8 kr mill i 2009.

En gunstig skatteutvikling i Rana gir ikke automatisk kommunen mer ressurser til sin virksomhet. Dersom ikke øvrige kommuner har tilsvarende vekst vil dette føre til at inntektsutjevningen reduseres og samlede ressurser ha samme nivå. Ut fra en ny finansiell situasjon etter at statsbudsjettet ble fremlagt kan en derimot frykte at skatteinntektene nasjonalt vil svikte i forhold til forutsetningene

Brukerbetalinger og satser

Rådmannen forutsetter å oppjustere betalingssatser i tråd med prisstigningen for å unngå at budsjettets inntektsside sakter akterut i forhold til utgiftene. Prisstigningen i kommunal sektor uttrykkes gjennom den kommunale deflator som i statsbudsjettet er anslått/forutsatt til 4,5 %. I den grad en har avdekket lavere betalingssatser enn sammenlignbare kommuner er disse brakt opp på et gjennomsnitt av disse.

Inntektsanslagene kan imidlertid vise seg å være strukket vel langt med hensyn til forutsatt volum. Dette spesielt i den usikre økonomiske situasjon så vel kommune som befolkning befinner seg i.

Hovedoversikt drift

Hovedoversikt drift	Regnskap 2007	Budsjett 2008	Budsjett 2009	Endring 2008 - 2009	
DRIFTSINNTEKTER					
Brukerbetalinger	-47 142	-48 524	-52 487	-3 963	8,2 %
Andre salgs- og leieinntekter	-88 456	-85 749	-92 377	-6 628	7,7 %
Overføringer med krav til motytelse	-202 651	-159 210	-202 777	-43 567	27,4 %
Rammetilskudd	-304 328	-330 580	-362 607	-32 027	9,7 %
Andre statlige overføringer	-77 899	-68 777	-70 313	-1 536	2,2 %
Andre overføringer	-16 883	-18 813	-21 313	-2 500	13,3 %
Skatt på inntekt og formue	-400 174	-404 194	-440 500	-36 306	9,0 %
Eiendomsskatt	-64 973	-67 000	-67 136	-136	0,2 %
Andre direkte og indirekte skatter	-39 852	-37 900	-37 900	0	0,0 %
Sum driftsinntekter	-1 242 358	-1 220 747	-1 347 410	-126 663	10,4 %
DRIFTSUTGIFTER					
Lønnsutgifter	690 925	715 967	805 064	89 097	12,4 %
Sosiale utgifter	91 678	104 927	112 783	7 856	7,5 %
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kom. tj.prod.	230 601	218 799	221 883	3 084	1,4 %
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kom. tj.prod.	56 139	49 424	50 364	940	1,9 %
Overføringer	138 305	110 203	82 007	-28 196	-25,6 %
Avskrivninger	37 302	31 386	37 300	5 914	18,8 %
Fordelte utgifter	-27 826	-26 940	-24 811	2 129	-7,9 %
Sum driftsutgifter	1 217 124	1 203 766	1 284 590	80 824	6,7 %
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	-25 234	-16 981	-62 820	-45 839	269,9 %
FINANSINNTEKTER					
Renteinntekter, utbytte og eieruttak	-51 623	-44 300	-46 500	-2 200	5,0 %
Mottatte avdrag på utlån	-2 382	-2 600	-2 600	0	0,0 %
Sum eksterne finansinntekter	-54 005	-46 900	-49 100	-2 200	4,7 %
FINANSUTGIFTER					
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	300 890	56 742	77 074	20 332	35,8 %
Avdragsutgifter	30 209	29 000	27 700	-1 300	-4,5 %
Utlån	2 226	2 583	2 583	0	0,0 %
Sum eksterne finansutgifter	333 325	88 325	107 357	19 032	21,5 %
Resultat eksterne finansieringstransaksjoner	279 320	41 425	58 257	16 832	40,6 %
Motpost avskrivninger	-37 300	-31 386	-37 300	-5 914	18,8 %
NETTO DRIFTSRESULTAT	216 786	-6 942	-41 863	-34 921	503,0 %
INTERNE FINANSTRANSAKSJONER					
Bruk av tidligere års regnskapsmessig mindreforbruk	-68 795	0	0	0	
Bruk av disposisjonsfond	-3 408	-11 567	0	11 567	-100,0 %
Bruk av bundne fond	-12 610	-13 834	-15 208	-1 374	9,9 %
Sum bruk av avsetninger	-84 813	-25 401	-15 208	10 193	-40,1 %
Overført til investeringsregnskapet	4 890	21 376	37 104	15 728	73,6 %
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	10 000	10 000	
Avsetninger til disposisjonsfond	0	1 000	0	-1 000	-100,0 %
Avsetninger til bundne fond	24 036	9 967	9 967	0	0,0 %
Avsetninger til likviditetsreserven	0	0	0	0	
Sum avsetninger	28 926	32 343	57 071	24 728	76,5 %
Regnskapsmessig mer / mindreforbruk	160 899	0	0	0	

Finans

Finans			
	R-07	B-08	B-09
Netto finans	-688 943	-880 839	-919 927
Netto rammer til tjenesteproduksjon	849 962	880 839	919 927
Regnskapsmessig mer/mindre forbruk	161 019	0	0

Finans	Inntekter	Utgifter	Netto
Vedtatt budsjett 2008	0	0	0
Premieavvik 2008		-51 500	
Amortisering premieavvik tidligere år		10 634	
Lønnsoppgjør		35 000	

Konsesjonskraftinntekter

Største delen av Rana kommunes rettigheter til å ta ut konsesjonskraft er som kjent solgt til fast pris fram til 31.12.2012. Fastprisavtalene med Statskraft og Helgelandskraft, som omfatter ca 163,8 GWh av kraften, lyder på 19,4 og 20 øre pr. KWh. I tillegg har kommunen konsesjonskraft fra Svartisen på 19 GWh som selges på spotmarkedet. Prisene i kraftmarkedet har steget i løpet av året og har de siste månedene beveget seg opp mot 50 øre pr KWh. Rådmannen har derfor funnet det forsvarlig å øke inntektsanslaget for 2009 med 2,5 mill kr. Dette ses i sammenheng med økte utgifter til strøm i kommunale bygg.

Eiendomsskatten

Basert på takseringen ligningsmyndighetene har gjennomført av kraftverkene i 2008 er eiendomsskattene fra disse beregnet til 49,1 mill kr i 2009. Budsjettet eiendomsskatt på øvrige eiendommer utgjør 18 mill kr – uendret fra tidligere år. Budsjettet eiendomsskatt på 67,1 mill kr er dermed stort sett uendret i forhold til i 2008.

Pensjonskostnader

Kommunens utgifter til pensjon og premieavvik for 2009 baserer seg på prognoser fra leverandørene. Samlet premie i 2009 utgjør 129 mill kr. Beregnet kostnad utgjør 77 mill kr. Premieavviket i 2009 blir dermed 52 mill kr. Tallet fremkommer som avviket mellom det som kommunen betaler i premie og det man etter regnskapsforskriftene skal regnskapsføre som utgift i regnskapet. Premieavviket skal kommunen utgiftsføre med 1/15 over de 15 neste budsjettårene. Det som betales i premie har likviditetsmessig konsekvenser for kommunen og premieavviket burde ideelt sett avsettes til fond for å møte fremtidig nedbetaling av akkumulert premieavvik. Akkumuleringen av tidligere års premieavvik utgjør 10,6 mill kr i 2009.

Renteinntekter og avkastning på aksjer og andeler

Avkastning på konsernkonto og øvrige innskudd

Det er lagt til grunn en gjennomsnittlig saldo på konsernkonto på 350 mill kr. Dette er 50 – 100 mill kr lavere enn det driftslikviditeten har ligget på de seneste årene. På grunn av krisen i finansmarkedene har det vært stor usikkerhet rundt hvordan rentenivået vil utvikle seg det kommende året. Etter myndighetenes beslutning om tiltakspakker overfor finansmarkende har usikkerheten dreid seg mot hvor stor rentenedgangen vil bli og om den blir varig.

Kommunens strategi de seneste årene ligger imidlertid fast der bortimot 100 % av driftslikviditeten er plassert på flytende vilkår. Dette er tilpasset fordelingene mellom fast og flytende rente på innlån, slik at renteendringer i løpet av året i utgangspunktet skal få liten betydning som mulig for budsjettbalansen.

Utbytte fra aksjer og andeler

Budsjettet er saldert med et forventet utbytte fra kommunens aksjer og andeler på 20 mill kr. Den viktigste plasseringen er kommunens aksjer i Helgelandskraft AS, som har bidratt med utbyttebetalinger på over 20 mill kr de seneste årene. Med forventning om fortsatt høyt nivå på prisene i kraftmarkedet og resultatutviklingen til kraftselskapene, burde ikke budsjettet beløp være urealistisk. Ideelt sett burde kommunens budsjettbalanse ikke vært avhengig av utbyttebetalinger fra aksjer og andeler da utbyttensnivået normalt vil variere vesentlig fra år til år.

Renteutgifter

Det vises til kommentarene omkring utviklingen i rentenivået ovenfor. I budsjettforslaget er det tatt høyde for låneopptak til investeringer som allerede er satt i gang. Alle andre prosjekter forutsettes forskjøvet til økonomiplanprosessen over nyttår. Prosjekter som besluttes igangsatt i løpet av 2009, som følge av denne prosessen, kan medføre endringer i årsbudsjettet. Det legges imidlertid til grunn at låneopptaket forskyves så langt ut mot slutten av året som det er forsvarlig med hensyn til likviditetsutviklingen. I tillegg har rådmannen funnet å anbefale at budsjettforslaget bør ta høyde for at det ligger en risiko med hensyn til utfallet av tvisten med DnB NOR. Budsjettforslaget inneholder derfor konsekvensen av påløpte morarenter på restbeløpene etter utbetaling av salgsvederlaget for obligasjonene til DnB NOR.

Med det investeringsnivået som Rana kommune nå ligger på i budsjettet for 2009, vil rente- og avdragsbelastningen i driften øke vesentlig. Hvis en forutsetter et normalt rentenivå på 5,5 % de kommende årene utgjør det planlagte låneopptaket i 2009 nær 8 mill kr i renteutgifter på årsbasis. En må regne med at bortimot halvparten av dette vil belaste driftsbudsjettet direkte.

Avdragsutgifter

Det forutsettes at kommunen legger seg på minimumsavdrag også i 2009. Låneopptaket i 08 øker avdragsutgiftene med 2,2 mill kr til 27,7 mill kr mot 25,5 mill kr i regulert budsjett for 2008. I forhold til opprinnelig budsjett for 2008 er dette en nedgang på 1,3 mill kr. Foreslått låneopptak i budsjettforslaget for 2009 vil ikke få konsekvenser for budsjettbalansen i 2009 da avdrag på låneopptak først kommer i året etter opptaket. Men for å illustrere hva dette betyr i årene som kommer vil planlagte låneopptak i 2009 medføre opp mot 6 mill kr i årlige avdrag. På samme måte som renteutgiftene vil om lag halvparten belaste driften direkte. Det er her forutsatt en avdragstid på 25 år og det er mulig at man ved å beregne minimumsavdrag kan redusere beløpet noe. Total gjeld vil etter låneopptaket i 2009 og budsjettet avdrag utgjøre 869 mill kr ekskl. innlån til viderefremidling. Etter SSBs definisjon av nøkkeltallet "lånegjeld pr innbygger" vil Rana kommune ha en lånegjeld på ca kr 27 000 pr innbygger 31.12.2009, en økning fra ca kr 20 000 i 2007.

Investeringer

Investeringer		Budsjett 2009
Salg AM, tilskudd		-21 900
Inv utgifter		214 650
Netto invest		192 750
Bruk av tomtefond		-1080
Bruk av kraftfond		0
Bruk av disposisjonsfond		0
Bruk av avsetninger		-10 200
Selvfinansierende VAR lån		-30 350
Utbytte finansiert lån		-29 900
Selvfinansierende øvrig		-46 720
Ordinære lån		-35 600
MVA kompensasjon		-36 080
Bruk av næringsfond		-2 820
Netto finans		-192 750
Prosjekter	Totalkalkyle	2009
Investeringsutgifter tiltak finansiert av næringsfondet		2 820
DAK04015	Asfalt/veiforsterkning Årlig ramme	2 000
DAK04018	Trafikksikkerhetstiltak Årlig ramme	670
TEK09001	Elveforebygging Tverråga	150
Tomtefond		1080
TEK04004	Kjøp av tomtegrunn Årlig ramme	600
TEK06002	Ny kartlegging Årlig ramme	180
TEK04022	Utbygging data Årlig ramme	300
Investeringsutgifter i lånerammen - brutto før fratrukk av mva		122 000
BYA07002	Ytteren korttidsavd. - nytt tak	1 500
BYA07006	Gulv gymsal Båsmo ungd.skole	800
BYA07014	Gruben sykehjem	92 000
BYA09001	Ventilasjon datarom	700
DAK04039	Maskin/bilpark Dak Årlig ramme	1 500
DAK07006	Sagbakken hovedarena	56 000
VAR investeringer		30 350
DAK04023	Hovedplan vannforsyning	86 000
DAK09__	Ny rørleggerbil VA	350
Betinger selvfinansiering		58 400
BYA06009	Botilbud rusoms. - Gruben ald.	17 000
BYA07015	Omsorgsboliger Hauknes	77 000
TEK04034	Fornyng park.automater Årlig ramme	300

Rådmannens forslag til investeringsbudsjett for 2009 er stort sett et resultat av pågående prosjekter, enten startet tidligere år eller i løpet av 2008. Det er derfor ikke funnet rom for annet enn noen få mindre nye prosjekter i forslaget.

De pågående prosjektene Gruben sykehjem, Botilbud rusomsorg, omsorgsboliger Hauknes og ny hovedarena for fotball på Sagbakken utgjør til sammen 175 mill kr i samlede utgifter for 2009. I tillegg kommer hovedplan vannforsyning med et beregnet forbruk på 30 mill kr neste år.

Av innspillene som er kommet til nye prosjekter er det funnet rom for å foreslå følgende:

- Det bygges nytt tak på korttidsavdelingen på Ytteren – 1,5 mill kr
- Nytt gulv i gymsalen på Båsmo ungdomsskole – 0,8 mill kr
- Ny ventilasjon i datarommet på rådhuset – 0,7 mill kr
- Elveforebygging i Tverråga – 0,15 mill kr
- Ny rørleggerbil til VAR- området – 0,35 mill kr

I tillegg til dette kommer videreføring av årlig ramme for utskifting av bil/maskinpark i Mo bydrift (DAK) og modernisering av parkeringsautomatene i sentrum.

Noen av prosjektene har en karakter av oppgaver som bør gjennomføres så snart som mulig for ikke å påføre kommunen større utgifter senere.

Forslaget til investeringsbudsjett medfører et låneopptak på 142,6 mill kr i 2009. Av dette vil 65,5 mill kr belaste de årlige driftsbudsjettene direkte, mens resten er av selvfinansierende karakter. I forutsetning om selvfinansiering av omsorgsboligene på Hauknes og rusboligene på Gruben ligger det imidlertid noen usikkerheter, f.eks. forutsetning om salg av boligene og finansiering delvis gjennom nedtrekk i driftsrammene.

Renter og avdrag på VAR- investeringene skal dekkes av brukerne i henhold til regelverket for kommunale selvkosttjenester.

Det forutsettes at momskompensasjon fra investeringene skal tilbakeføres de enkelte prosjektene. Dette er imidlertid en forutsetning som er usikker i forhold til om de målsetninger som ligger for resultatet i 2008 nås. Må kommunen dekke en større del av merforbruk fra tidligere år enn det som nå ligger til grunn for budsjettforslaget for 2009, kan dette medføre mindre eller ingen mulighet for å tilbakeføre investeringsmomsen til prosjektene. Rådmannen vil i arbeidet med økonomiplanen over årsskiftet vurdere en økt bruk av tilgjengelige fondsmidler til pågående prosjekter for bl.a. å redusere låneopptaket. Dette må imidlertid vurderes i forhold til utviklingen i kommunens likvide midler mv. Se for øvrig under kommentarene til rente- og avdragsutviklingen i eget avsnitt.

Regelverket for inntektsføring av momskompensasjon fra investeringer vil bli endret fra 2010, noe rådmannen vil komme tilbake til i økonomiplanarbeidet.

Oversikt driftsrammer

Ansvarsområde	Netto 2008	Netto 2009	Endring ramme
Skoleavdelingen	215 236	217 973	2 737
Barnehageavdeling	14 572	15 751	1 179
Helse- og sosialavdelingen	171 957	204 687	32 730
Omsorgsavdelingen	222 761	230 363	7 602
Kulturavdelingen	33 091	32 665	- 426
Teknisk avdeling	26 096	25 812	-284
Feiing	-1 041	-1 174	-133
Mo i Rana bydrift	49 665	45 622	- 4 043
VAR	-14 928	-14 928	-
Serviceavdelingen	5351	4897	-454
Bygningsavdelingen	59 851	61 797	1 946
RKK-Rana	1 267	1 297	30
Rådmannen	7 768	6 449	-1 319
Fellestjenesten	6 691	6 570	-121
Økonomiavdelingen	8 566	8 111	-455
Regnskap og skatteavdelingen	7 236	7 042	-194
Personalavdelingen	18 395	19 044	649
IKT- avdelingen	7 591	7 555	-36
Utviklingsavdelingen	11 406	9 819	-1 587
Juridisk avdeling	1 701	1 938	237
Politisk virksomhet	7 230	7 325	95
Kirkelig fellesråd	13 624	14 559	935
PPT	6 753	6 753	-
Netto ramme til tjenesteproduksjon	880 839	919 927	39 088

Rana kommune	Inntekter	Utgifter	Netto
Regnskap 2007	-361 504	1 211 441	849 937
Vedtatt budsjett 2008	-302 800	1 183 639	880 839
Helårsvirkning lønnsøkning 1.5.08	0	46 680	46 680
Bruttobudsjettering sykkelønn og vikarer	-33 552	33 552	0
Videreføring rammereduksjon 2008	0	-26 206	-26206
Nedgang i elevtall virkning fra aug. 09	0	-1 850	-1850
Økte inntekter	-9 221		-9221
Budsjettkorleksjoner	16 178	607	16785
Økte strømpriser	0	2 500	2500
Helsepark	0	8 850	8 850
NAV kontor	0	1 550	1 550
Forslag ramme 2009	-329 395	1 249 322	919 927
Endring netto ramme			39 088

Driftsrammen til tjenesteproduksjonen øker med ca. 39,1 mill kr fra 2008 til 2009 (tilsvarende var økningen fra 2007 til 2008 på ca. 60 mill kr). Driftsrammen speiler en situasjon hvor en har vært nødt til å foreta til dels smertelige reduksjoner for å tilpasse utgiftene til de inntekter kommunen har.

Driftsrammene er justert for konsekvenser av lønnsøkninger som følge av tariffoppgjør og lønnsblindinger. Det er ikke foretatt prisjusteringer på kjøp av varer og tjenester, og ikke på andre konsekvensjusteringer som er meldt inn fra avdelingene.

Rammene er kommet til ved at økte lønninger med samlet ca. 46,7 mill kr som følge av lønnsoppgjøret pr. 01.05.08 er lagt inn for de årsverk kommunen budsjetterte med i 2008. Det er videre budsjettert med 35 mill kr i en fellespott på finans for å møte økte lønninger som følge av lokaloppgjøret nå i høst og tariffoppgjøret pr. 01.05.09 som langt på vei er definert.

Nytt av året er innføring av bruttobudsjettering av refusjon sykkelønn og vikarlønn for å få budsjettet mer i samsvar med det nivå på fravær som kommunen erfaringsmessig har.

Rammereduksjoner for 2009 er videreført med den fordelingen som var i 2008. Prisjustert for 2009-kroner gir dette et nedtrekk på ca. 26,2 mill kr. For Skoleavdelingen er det foretatt en særskilt rammereduksjon på 1,85 mill kr som følge av elevtallsreduksjon i kommende skoleår.

Videre er økte inntekter som følge av prisjustering og budsjettkorleksjoner tilført fellesskapet (i 2008 kunne en del avdelinger nytte økte inntekter i sin rammereduksjon).

Budsjettkorleksjoner er blant annet bortfall av øremerket tilskudd til psykiatri på ca. 17,9 mill kr som fra 2009 er innbakt i rammetilskuddet samt renteutgifter på nye barnehagebygg og økte lønnsutgifter i barnehagesektoren som begge dekkes av statlige skjønnsmidler.

I tillegg foreslås det økt ramme til følgende:

- Økte strømpriser på 2,5 mill kr i kommunale bygg. Dette er en tilbakeføring av en reduksjon på bevilgningen som ble foretatt i 2008-budsjettet med grunnlag i fallende strømpriser. Nå når strømprisene er øket igjen, foretas denne reguleringen.
- NAV - kontor. Økte kommunale utgifter i 2009 til de kommunale tjenester som inngår i NAV -kontoret. Bevilgningen dekker vår andel av husleie, strøm og renhold til de 20 kommunale ansatte samt halvparten av lønnsutgiftene til NAV - leder.
- Helsepark - samarbeidsprosjekt med sykehuset - planlagt driftsstart 01.01.09. Helseparken med 17 plasser etableres i lokaler på sykehuset med kommunen som driftsansvarlig. Beregnet årlig driftskostnad knappe 15 mill kr med kommunal andel på ca. 9,85 mill kr. Til fratrukk kommer opphør av bevilgning på Omsorg på 1 mill kr til bøter, slik at økt kommunal nettokostnad blir ca. 8,85 mill kr.

Skoleavdelingen

Skoleavdelingen			
	R-07	B-08	B-09
Lønnsutgifter	200 310	209 157	216 013
Lønn i % av driftsutgifter	77,6 %	89,4 %	86,3 %
Årsverk	386,0	399,0	399,0

	Inntekter	Utgifter	Netto
Regnskap 2007	-42 728	258 202	215 474
Vedtatt budsjett 2008	-18 699	233 935	215 236
Helårsvirkning lønnsøkning 1.5.08		8 706	
Bruttobudsjettering sykkelønn og vikarer	-12 000	12 000	
Videreføring rammereduksjon 2008		-2 613	
Budsjettkorleksjon inntekter	-1 098		
Prisøkning SFO	-408		
Nedgang i elevtall virkning fra aug. 09		-1 850	
Forslag ramme 2009	-32 205	250 178	217 973
Endring netto ramme			2 737

Status ved inngangen til 2009

Skoleavdelingen har ikke klart å tilpasse seg den totalrammen som er satt for drift av skoleavdelingen og de kostnadene som følger av vedtatte skolestruktur, politiske vedtak og føringer om satsingsområder og de enkeltvedtakene om spesialundervisning som følger av lov, forskrifter og pålegg fra tilsynsmyndighet.

Utfordringer

Den vesentligste utfordringen i 2009 blir å foreslå, planlegge og gjennomføre tiltak som fører til kostnadsreduksjon. Ca 90 % av avdelingens driftsbudsjett går til lønn (assistenter, lærere og skoleledere). Bemanning og dermed bemanningskostnader er en direkte funksjon av to forhold:

1. Vedtatt skolestruktur
2. Enkeltvedtak om spesialundervisning

Befolkningsprognosen viser en elevtallsnedgang som fører til trekk på litt over 4 mill kr i rammeoverføringen. Rammen til skoleavdelingen er trukket med kr1,85 mill som følge av dette.

Aktivitetsnivå

Rana kommune har høyere undervisningstimetall for elevene på barnetrinnet enn det lovbestemte minimum. Dette gjelder også etter økningen i undervisningstimetall som er signalisert i statsbudsjettet gjennomføres fra høsten 2009.

Rana kommune har vedtatt og gjennomført organiserte skolematordninger i samsvar med de rådene som sentrale skolemyndigheter har gitt. Det er lagt til rette for daglig fysisk aktivitet på alle klassetrinn.

Tiltak for tidligere leseinnlæring og økt leseferdighet er utviklet og iverksatt. Resultatene er gode.

Avdelingen er i en startfase med en tilsvarende satsing på matematikk.

Fire skoler er i gang med et konkret utviklingstiltak der målet er økt trivsel, bedre læringsmiljø og redusert adferdsproblematikk. Flere skoler starter opp med dette utviklingstiltaket i 2009.

Utviklingsprosjektet "Fra undervisning til læring" ved Hauknes og Ytteren skoler sluttføres i 2008. Erfaringene derfra videreføres til de øvrige skolene i 2009 og 2010.

Prioriteringer

Grunnskoletilbud er en rettighet som den enkelte elev har. Lov, forskrift og læreplan regulerer denne rettigheten ganske detaljert. Dermed vil prioritering gi seg selv når det gjelder drift av grunnskolene. Skolen må gi den enkelte elev det tilbudet den er forpliktet til å gi. Det betyr at det må prioriteres kostnadsdekning for ordinær bemanning ved skolene og nødvendig tilleggsbemanning for gjennomføring av spesialundervisning.

Grunnskolene i Rana er på sentrale områder kommet langt i retning av å nå de mål som er satt sentralt og lokalt.

Tiltakene som er iverksatt for å nå disse målene, fører til kostnader det ikke er dekning for innenfor den budsjett-rammen som er foreslått. Samlet kostnad på årsbasis med utvidet skoletid, organisert skolemåltid og daglig servering av frukt / grønt er ca 9 mill kr. Avdelingen kjøper tjenester innenfor voksen opplæring og spesielt tilpassede undervisningstilbud for 5 mill kr årlig. Avvikling av disse tiltakene man ikke er nødt til å ha, kan gi en årlig kostnadsreduksjon på 14 mill kr.

I den forrige økonomiplanen (og skolesjefens handlingsplan) ligger det inne planer om iverksetting av følgende tiltak:

1. Etablering av driftssentral for IKT i grunnskolen som egen driftsenhet
2. Etablering av Rana Voksenopplæring som egen driftsenhet

Det vil ikke være økonomisk handlingsrom til å iverksette disse tiltakene

Barnehageavdelingen

Barnehageavdelingen			
	R-07	B-08	B-09
Lønnsutgifter	48 852	63 080	65 276
Lønn i % av driftsutgifter	44,1 %	55,8 %	54,8 %
Årsverk	146,0	165,0	165,0

	Inntekter	Utgifter	Netto
Regnskap 2007	-96 574	110 826	14 252
Vedtatt budsjett 2008	-98 520	113 092	14 572
Helårsvirkning lønnsøkning 1.5.08		2 719	
Bruttobudsjettering sykelønn og vikarer	-3 000	3 000	
Videreføring rammereduksjon 2008		-523	
Økt prising foreldrebetaling kostutgifter	-240		
Renter og avdrag barnehager		759	
FDV Englia og Langnes barnehager	-200		
Økt budsj. skjønnsmidler barnehageref.	-1 336		
Forslag ramme 2009	-103 296	119 047	15 751
Endring netto ramme			1 179

Status og aktivitetsnivå

I 2008 fikk avdelingen ferdigstilt utbyggingen av kommunale barnehager for å nå målet om full barnehagedekning.

Full dekning defineres som at alle som søker innen fristen for hoved-opptak 1. mars hvert år skal få et tilbud om plass i løpet av høsten.

Siden høsten 2007 har alle som har søkt barnehageplass innen fristen fått tilbud om en barnehageplass innen sommer / høst. Dette har Rana kommune klart frem til høsten 2008 ved å ta i bruk midlertidige lokaler.

Etter at Englia barnehage og Langnes barnehage ble ferdigstilt høsten 2008 har alle fått plass i permanente lokaler.

Avdelingen har på tross av stramme rammer, god økonomistyring.

Det har vært satset mye fra staten på å nå full barnehagedekning. Som et ledd i dette har det blitt utsatt til i 2011 å overføre øremerkede statlig finansiering av barnehagene inn i kommunens rammetilskudd. Dette innebærer at barnehageavdelingen for 2009 og 2010 fortsatt vil ha størsteparten av driftsutgiftene dekket via statlig finansiering.

På tross av en relativt stor økning av kapasiteten, vil dette derfor ikke i vesentlig grad føre til økte kommunale rammer for avdelingen. Utvidelsen er dekket over øremerkede statlige midler i form av statstilskudd og skjønnsmidler.

Utfordringer

Utfordringen de neste årene blir til en hver tid å ha rett antall plasser i de enkelte distrikt, slik at man i størst mulig grad kan tilby plass i henhold til søkernes 1. prioritet.

Det er enkelte distriktet som nå har en del overflyttings-søknader for å få barnehageplass i sitt nærmiljø.

Når Rana kommune nå har oppnådd full barnehagedekning, kan man i enda større grad enn tidligere ha fokus på kvaliteten på tjenesten.

Prioriteringer

Første prioritet i 2009 blir å tilpasse driften til redusert driftsramme.

Dette må i størst mulig grad ikke føre til redusert kvalitet på tjenesten.

Avdelingen har blant annet som mål til en hver tid å ha 100 % fornøyde foreldre. Som et ledd i dette har avdelingen årlige brukerundersøkelser i tillegg til et eget system for registrering og oppfølging av foreldrehenvendelser.

Avdelingen har et høyt fokus på sykefraværarbeidet og har som mål å stabilisere seg på maks 4 %, mens mot slutten av 2008 ligger sykefraværet på ca 5 – 6 %.

Helse- og sosialavdelingen

Helse- og sosialavdelingen			
	R-07	B-08	B-09
Lønnsutgifter	132 384	140 513	158 066
Lønn i % av driftsutgifter	55,2 %	60,5 %	62,3 %
Årsverk	252,9	271,2	271,2

	Inntekter	Utgifter	Netto
Regnskap 2007	-70 627	239 716	169 089
Vedtatt budsjett 2008	-60 453	232 410	171 957
Helårsvirkning lønnsøkning 1.5.08		8 103	
Bruttobudsjettering sykelønn og vikarer	-6 000	6 000	
Videreføring rammereduksjon 2008		-4 285	
Prisjustering husleieinntekter	-350		
Selvfinansierende lån psykiatritj.	-148	148	
Bortfall øremerket tilskudd psykiatri	17 862		
Helsepark		9 850	
NAV kontor		1 550	
Forslag ramme 2009	-49 089	253 776	204 687
Endring netto ramme			32 730

Status ved inngangen av 2009

Helse- og sosialavdelingen ser ut til å nå budsjettmålet for 2008 med en reduksjon av opprinnelig budsjetttramme på 4,1 mill kr. Lønnskostnader har blitt dempet ved at stillinger har blitt holdt vakante og ved reduksjon av vikarbruk. Kurs, opplæring og reisevirksomhet for ansatte i avdelingen har blitt holdt på et minimum. Det har også vært en reduksjon av de samlede utbetalinger til økonomisk sosialhjelp. Dette henger blant annet sammen med at arbeidsledigheten har vært lav i 2008 og et godt samarbeid med NAV. Tiltak i enkeltsaker knyttet til utsatte grupper presser ressursbruken.

I midten av november åpner vårt lokale NAV kontor, et partnerskap mellom NAV Nordland og Rana kommune. Det innebærer blant annet at vårt lokale NAV kontor overtar forvaltning av økonomisk sosialhjelp og gjeldsrådgivning for kommunen. NAV kontoret skal også arbeide aktivt med å inkludere utsatte grupper inn i arbeidsmarkedet. Kommunestyret vedtok i september 2008 å øke bosetting av flyktninger fra 30 til inntil 50.

Det har i 2008 vært arbeidet med forberedelse av oppstart av Helsepark i Rana, et partnerskap mellom Helgelandssykehuset og Rana kommune.

Kommunestyret vedtok i september avvikling av dagens drift av nærings- og miljølaboratoriet med virkning fra 01.01.09. I den forbindelse forhandles det med A/S Labora for kommersiell drift.

Aktivitetsnivå

Helseparken er planlagt åpnet i januar 2009. Kommunens andel av drift er innarbeidet i budsjetttrammen. Ny omsorgsbolig innen rustjenesten er planlagt å stå ferdig i månedsskiftet august / september 2009. 1,8 mill kr er innarbeidet i budsjetttrammen. Disse midlene nyttes til å drifte midlertidige botiltak innen rustjenesten blant annet i påvente av rusboligen.

Utfordringer

I forhold til opprinnelig budsjetttramme for 2008 får helse- og sosialavdelingen en rammereduksjon på i underkant av 4,3 mill kr. Denne dekkes inn med i reduksjon av budsjetttramme for økonomisk sosialhjelp og ved avvikling av dagens drift av nærings- og miljølaboratoriet. Resterende beløp og nødvendig konsekvensjusteringer kan dekkes gjennom inntekter knyttet til økt bosetting av flyktninger og reduksjon av tjenestetilbud.

Det søkes om statlige midler knyttet til Helseparken, nevnt under samhandling i statsbudsjettet, prosjektmidler innen rus, nevnt under rus i statsbudsjettet og statlige ressurser knyttet til resurskrevende tjenester.

Avdelingen mangler 4,3 kr mill for å dekke opp helårsdrift av rusboligen / botiltak innen rustjenesten.

Finansiering og hensiktsmessig drift av tiltak knyttet til urolig og utagerende væremåte hos utsatte og sårbare enkeltpersoner med funksjonsnedsettelse er en utfordring i 2009. Her er det også behov for snarlig oppføring av hensiktsmessige boliger. Avdelingen har en underbudsjettering innen lege- og fysioterapitjenester og innen folkehelsearbeid mangler midler.

Kommunen kan komme til å måtte si opp partnerskapsavtalen med Nordland fylkeskommune hvis ikke Rana kommune innfrir sine forpliktelser til koordinatorlønn. Innen omsorgslønn og innen avlastning og boligjenester for utviklingshemmede er det en underbudsjettering.

Rehabiliteringstjenesten mangler husleiedekning knyttet til Torget. Statlig finansiering av LAR tiltak er fra statlig hold signalisert å bortfalle, noe som gir en manglende finansiering knyttet til LAR tilbudet for 25 personer i vår kommune. Alle nevnte forhold er konsekvenser innenfor dagens drift. Samlet mangler disse tiltakene finansiering på ca 6,7 mill kr.

Prioriteringer

- Oppstart av omsorgsbolig innen rustjenesten høsten 09.
- Lukke avvik og forbedre kvalitetsarbeidet innen helse- og sosialavdelingens arbeid med barn og unge, herunder barnevernet og skolehelsetjeneste.
- Videreutvikle samarbeidet med nytt NAV kontor.
- Forbedre arbeidet med å finne gode løsninger i saker hvor enkeltpersoner er urolige og utagerende.
- Sikre videreføring av LAR tiltakene.
- Sikre videreføring av folkehelsearbeidet.
- Følge opp underbudsjetterings problematikk.

Omsorgsavdelingen

Omsorgsavdelingen			
	R-07	B-08	B-09
Lønnsutgifter	216 048	221 047	237 836
Lønn i % av driftsutgifter	81,4 %	85,1 %	84,8 %
Årsverk	429,3	446,3	446,3

	Inntekter	Utgifter	Netto
Regnskap 2007	-50 635	265 267	214 632
Vedtatt budsjett 2008	-36 988	259 749	222 761
Helårsvirkning lønnsøkning 1.5.08		16 789	
Bruttobudsjettering sykelønn og vikarer	-10 000	10 000	
Videreføring rammereduksjon 2008		-4 912	
Økt vederlagsbetaling institusjoner	-3 000		
Budsj.korr.brugerbet. hjemmetj.	-275		
Bøter sykehuset (jfr.Helseparken)		-1 000	
Forslag ramme 2009	-50 263	280 626	230 363
Endring netto ramme			7 602

Status ved inngangen av 2009

Omsorgsavdelingen ser ut til å nå budsjettmålet for 2008 med en reduksjon av opprinnelig budsjetttramme med 4,7 mill kr. Besparelsen er finansiert ved 2,5 mill kr i økt inntekt vederlagsbetaling i sykehjem.

Restbeløpet på 2,2 mill kr er dekket med reduksjon på utgiftssiden. Tilbakemeldinger uttrykker at det både drives stramt og oppleves stramt ute i avdelingene.

Dette året har avdelingen jobbet målrettet i forhold til kommunestyrets vedtatte strategiplan for eldreomsorgen, med 4 hovedsatsningsområder. Der har kjedetenkingen vært sentral:

1. En kombinasjon av målgruppe-1-tilbud (=M1) og målgruppe-2-tilbud som til sammen skal gi en dekningsgrad på 25 % for de over 80 år. Herav skal M1 alene dekke 20 % av de over 80 år. Den foreslåtte utbyggingsplanen gir denne dekningsgraden:

	2007	2008	2010*	2015	2020
Dekn.grad M1+M2-80år+	20,6%	20,1%	23,3%	22,8%	21,6%
Dekn.grad M1- 80år+	20,6%	20,1%	20,9%	20,4%	19,4%

Befolkn.: SSB stat. basert på befolkn 31.12.07.

Nytt i 2010: Gruben nye sykehjem (M1) og Selfors omsorgsboliger trinn 1. (M2)

2. Tilstrekkelig dagplasser og døgnplasser i institusjon for avlastnings- og korttidsopphold: Dagplasser: Mål: 1,3 % av de over 67 år. Nå: 14 plasser, som gir 0,4 % dekningsgrad. Korttids- / avlastningsplasser: Mål 15 % av sykehjemsplassene. Nå: 11,2 % avsatt til dette.
3. Målgruppe-3-tilbud med døgnbemanning (= Hauknes omsorgsboliger)
4. Den øvrige hjemmebaserte omsorgstjenesten styrkes for å holde tritt med behovene: behov 1 mill pr år.

Brukergruppen ”unge personer med ressurskrevende tjenester”, – dette kommer i tillegg.

Det kan vises til resultater av jobbingen med tjenestekjeden: bl.a. utsatt sykehjemsbehov, aktiv bruk av korttids- og dagplasser, informasjon / opplæring internt og eksternt osv.

Det har dette året vært jobbet med prosjektene uønsket deltid, omdømme, reduksjon i sykefravær, og innføring av vikardataprogram. Senhøstes er det foretatt brukerundersøkelser i hjemmetjenester og i sykehjemmene. Resultatet foreligger sist i 2008. Våren – 08 er det også gjennomført brukerundersøkelse for sentralkjøkkenet.

Utfordringer

Det blir flere eldre, spesielt de eldste eldre i Rana. Andelen i befolkningen med omsorgsbehov pga demenslidelse vil også øke som følge av det. En annen stor utfordring er at det årlig tilmeldes 1-2 nye personer (gjerne yngre) innen kategorien ressurskrevende tjenester i hjemmeomsorgen.

Videre må en håndtere økte utgifter innenfor dagens drift (2008) på samlet 4,5 mill kr knyttet til leasingbilavtalen, øvrig drift i sykehjem og økt bemanningsbehov i omsorgsboliger.

Det er gledelig at Helseparken kommer fra januar 2009. 1 mill fra budsjettposten ”betaling for utskrivingsklare pasienter” som nå går til sykehuset er lagt inn som del-finansiering av drift av Helseparken. Helseparken vil avhjelpe situasjonen noe knyttet opp mot økningen av antallet eldre.

Den vedtatte strategiplanen for eldreomsorgen er under planlegging/utbygging på byggeprosjektene. Disse er noe forsinket: Haukens omsorgsboliger bygges nå og ferdigstilles i 2009/2010, og Gruben nye sykehjem ferdigstilles ca mars 2010. Selfors omsorgsbolig avventes til økonomiplanarbeidet.

Aktivitetsnivå

Innsparingskravet i utgiftsrammen for 2009 er øket med 2,7 mill kr i forhold til kravet i 2008 (fra 2,2 mill kr til 4,9 mill kr). Økningen skyldes at forventa økte inntekter for vederlag i institusjon i 2009 er trukket ut av omsorgsavdelingen. I 2008 var inntektene en del av omsorgsavdelingens reduksjonstiltak. Det er dermed ikke rom for å videreføre 2008-nivået på tjenester, og heller ikke rom for å kunne ta den forventa økningen av brukere eller økt behov hos eksisterende brukere. Eksisterende brukere har enkeltvedtak på tjenester som ikke uten videre kan reduseres. Dermed må tjenestenivået enten reduseres, spesielt for nye brukere, eventuelt må tilbud legges ned, eventuelt en kombinasjon av disse. Dette må en komme tilbake til i økonomiplanen.

Budsjettet gir ikke rom for å følge opp kommunestyrets vedtak om nye aktivitetsstillinger og heller ikke rom for en sterkere satsning på demensomsorgen, økte sykehjemslegetimer, styrket ledelse, frie HMS-midler bl.a.

I 2009 skal avdelingen fortsatt holde trykket oppe på utviklingsarbeid, spesielt prosjektene reduksjon av uønsket deltid, reduksjon i sykefravær, vikardatoprogrammet med innføring av timelistemodul, multidosepakke legemidler, rekruttering, fokus på omdømme bl.a.

Samtidig skal omsorgsavdelingen også holde fokus på den overordnede strategien for eldreomsorgen, der kjedetenkingen er sentral. Avdelingen skal også følge opp/forberede for innflytting i omsorgsboligene på Hauknes (årsskiftet 2009/2010) og det nye sykehjemmet på Gruben (mars 2010). Dette er store prosjekt som krever god planlegging/forberedelser på driftssiden.

Prioriteringer

- Følge opp/planlegge innflytting i omsorgsboliger på Hauknes og det nye sykehjemmet på Gruben
- Prosjekt uønsket deltid, reduksjon i sykefravær, omdømme, ha fokus på lederutvikling: tydelig ledelse og myndiggjorte medarbeidere.
- Ta i bruk timelistemodul i vikardataprogrammet
- Multidosepakkelegemidler i sykehjem
- Følge opp brukerundersøkelsen i sykehjem, i hjemmetjenester og på sentralkjøkkenet
- Samarbeide med Helseparken
- Ha fokus på tjenestekjeden i strategiplanen
- Tilpasse driften til redusert driftsramme.

Kulturavdelingen

Kulturavdelingen			
	R-07	B-08	B-09
Lønnsutgifter	22 806	25 493	26 773
Lønn i % av driftsutgifter	48,2 %	58,3 %	60,5 %
Årsverk	56,2	59,2	59,2

	Inntekter	Utgifter	Netto
Regnskap 2007	-12 861	47 288	34 427
Vedtatt budsjett 2008	-10 629	43 720	33 091
Helårsvirkning lønnsøkning 1.5.08		1 310	
Bruttobudsjettering sykkelønn og vikarer	-750	750	
Videreføring rammereduksjon 2008		-1 306	
Økning brukerbetaling kultur skolen	-40		
Budsjettregulering opphør av husleie		-190	
Budsjettkorreksjon salg og leieinntekter	-200		
Forslag ramme 2009	-11 619	44 284	32 665
Endring netto ramme			-426

Status ved inngangen av 2009

Den direkte tjenesteproduksjonen i kulturavdelingen er tross nedskjæringer i stor grad opprettholdt. Av målsettinger i strategiplanen for kultur som ble vedtatt av kommunestyret i juni 2007, er bl.a. disse oppnådd:

- Kulturskolen og barne- og ungdomsavdelingen er kommet inn i hensiktsmessige lokaler, inkludert lokaler til tilpassede fritidsaktiviteter for funksjonshemmede
- Nye kulturuttrykk er tatt inn i kulturskolen
- Tilskudd til Sydsamisk teater er etablert
- Vikafestivalen og Smeltedigelen har fått partnerskapsavtaler med kommunen
- Nye kinostoler er installert, og det er anskaffet to nye klaviaturinstrumenter til kulturskolen
- Gruben samfunnshus er tatt i bruk som kultur- og fritidsarena for unge
- Selvstyreprosesser i Ungdommens hus og samarbeid med ungdomsrådet er etablert

I forbindelse med innsparingene etter Terra i 2008 ble kulturavdelingens budsjett redusert med 1,25 mill kr, en reduksjon på 3,8 %. En stor del av nedskjæringen er tatt ved å holde stillinger vakante. Dette har ført til at avdelingen har hatt lav aktivitet i plan- og utviklingsarbeidet i 2008. En del tiltak som for eksempel innføring av ungdomskortet, utvikling av plan for kulturtiltak eldre, planmessig utvikling av fritidstiltak barn og unge, systematisering av samarbeid med nærmiljøutvalgene, er ikke blitt gjennomført etter forutsatt tidsskjema. Det har også vært stort press på en del ansatte pga vakansene.

Vi regner imidlertid med at årsresultatet 2008 skal komme ut i balanse for kulturavdelingen.

Utfordringer

Budsjettforslaget for 2009 har tatt høyde for resultatet av årets lønnsforhandlinger. Lønnsandelen i kulturavdelingens budsjett er ca 60 %. Det er ikke funnet rom for å prisjustere driftsbudsjettet for øvrig. Rammereduksjonen for kultur blir 1.506 000 (3,8 %). I tillegg må det hentes inn 366 000 for å dekke økte tilskudd til Nordland teater og Helgeland museum, samt redusert kjøp av tjenester fra KammeRana til skolekonsertformål. Det samlede netto driftsbudsjettet må dermed reduseres med 1,87 mill kr eller ca 7,5 % når effekt av ventet prisstigning tas med.

En spesiell utfordring i 2009 er drift av Ungdommens hus som i utgangspunktet er underbudsjettet, for å skaffe rom for ideelle lokaler. Budsjettet gir bare rom for en minimumsbemanning og er uten driftsmidler. I år har dette blitt dekket ved bruk av ubrukte oppstartsmidler fra 2007. I 2009 må det brukes av ungdomsklubbressurser for å få til en forsvarlig drift av ungdommens hus.

Strategiplanen inneholder en rekke målsettinger. Mange av disse er fortsatt uløste:

1. Fritidsklubber i nærmiljøene og bedre sommertilbud for barn og unge
2. Bedre bibliotekjenester for fremmedspråklige og i skolen
3. Reduksjon av lange ventelister i kulturskolen (ca 300 barn på venteliste)
4. Bedre tilskuddsordninger til frivillige og til forsamlingsbygg
5. Styrking av kulturminnevernet og støtte til restaurering av verneverdige bygninger
6. Utvikling av Havmanddagene som byfestival og sikre egen arrangementskapasitet
7. Forsamlingshusplan, plan for eldretilbud, oppvekstilbud, stimulerings tiltak kunst og kunstnere, kulturarbeid blant innvandrere, utsmykningsregler med mer
8. Regionalt kulturhus, digitalisering av kinodriften, hybelordning skoleungdom, nytt museumsbygg.

Målene i punkt åtte er investeringer og blir fremmet som egne saker.

Aktivitetsnivå

Aktivitetsnivået blir lavere enn det har vært de siste årene på grunn av nye og strammere budsjetterammer. Spesielt vil dette gå ut over planarbeid og tempoet i implementering av nye tiltak. Fortsatte vakanser ved barne- og ungdomsavdelingen vil føre til redusert drift av ungdomsklubber mens fortsatt ubemannet kulturkontor vil føre til dårligere service mot lag og foreninger samt mindre egenaktivitet på arrangementssida. Tilgjengelige tilskuddsmidler til frivillig arbeid og andre kulturtiltak må reduseres med rundt en halv million og avdelingen må foreta betydelige kutt i innkjøp av bøker og andre medier til biblioteket. Det må fortsatt drives med uheldige vakanser i kinoen og biblioteket. Det blir sannsynligvis nødvendig å redusere bibliotekets åpningstider noe og legge ned visse tilbud i kulturskolen.

Kinoen må være meget restriktiv med utleie til andre formål når dette kan gå ut over inntjeningen. Billettprisene ble justert markert i 2008 og kan neppe økes igjen i 2009 uten at det vil gå ut over besøkstallet. Inntekten på kinoen fluktuierer uansett og bør derfor estimeres konservativt. Så snart som råd bør en komme tilbake til en situasjon der kinoen tar med seg både underskudd og overskudd fra år til år, slik at den selv kan jevne ut variasjonene og samtidig ivareta løpende behov for oppgraderinger.

Endringer i sykefraværssituasjonen i løpet av året kan endre forutsetningene for å holde stillinger vakante. Slike situasjoner må vi finne løsning på etter hvert som de oppstår.

Sommeraktivitetsuka og vinteraktivitetsuka for funksjonshemmede kan på sikt bli vurdert lagt til annethvert år. På sikt bør også reduksjon av innleid areal ved Ungdommens hus vurderes.

Prioriteringer

For at innbyggerne skal merke minst mulig av de nødvendige budsjettreduksjonene, vil det være en klar prioritering å opprettholde mest mulig av den primære service- og tjenesteproduksjonen i både bibliotek, kulturskole, barne- og ungdomsavdeling og kino/samfunnshus. Uoppfylte driftsmål fra strategiplanen må inntil videre prioriteres bort. I barne- og ungdomsarbeidet vil det prioriteres forebyggende arbeid med utekontakt og aktiviteter, samt ha forsvarlig drift av Ungdommens hus. Nye ungdomsklubber og utvikling av ungdomsklubsaktiviteten må prioriteres bort. Tilbudet til funksjonshemmede må søkes opprettholdt så langt som råd.

Bokbussen er et godt tilbud som må drives videre og tilbudene i kulturskolen må reduseres minst mulig. For å redusere effekten av kuttene i tilskuddsmidler må kulturavdelingen gjennomgå dagens retningslinjer og finne ut om noen av ordningene kan fjernes slik at vi unngår å redusere andre ordninger mer enn nødvendig.

En del plan- og utredningsarbeid må legges på is og egen arrangements- og festivalvirksomhet må nedprioriteres.

Teknisk avdeling

Teknisk			
	R-07	B-08	B-09
Lønnsutgifter	25 902	27 758	29 228
Lønn i % av driftsutgifter	75,6 %	77,8 %	81,0 %
Årsverk inkl. feiing	63,0	63,1	63,1

	Inntekter	Utgifter	Netto
Regnskap 2007	-10 451	34 272	23 821
Vedtatt budsjett 2008	-9 594	35 690	26 096
Helårsvirkning lønnsøkning 1.5.08		1 470	
Bruttobudsjettering sykelønn og vikarer	-200	200	
Videreføring rammereduksjon 2008		-1 254	
Økning byggesaksgebyrer	-500		
Forslag ramme 2009	-10 294	36 106	25 812
Endring netto ramme			-284

Feiing	Inntekter	Utgifter	Netto
Regnskap 2007	-3 589	3 064	-525
Vedtatt budsjett 2008	-3 435	2 394	-1 041
Helårsvirkning lønnsøkning 1.5.08		-133	
Forslag ramme 2009	-3 435	2 261	-1 174
Endring netto ramme			133

Status ved inngangen av 2009

Økonomisk er Teknisk avdeling i 2008 sterkt presset. Det finnes ingen "frie midler." Alt går med til å dekke lønn- og faste utgifter samtidig som det er usikkerheter både på utgifts- og inntektssiden. Spesielt gjelder dette brannvesenet der antall "hendelser" påvirker utgiftene, mens aktiviteten i bygge- og anleggsbransjen påvirker inntekter i form av bygge- og delingsgebyrer.

Saksmengden er fortsatt stor, men det forventes nedgang som følge av den økonomiske krisen nasjonalt og internasjonalt.

Tre store planprosesser pågår. Flyplassplanene, Kultur- og høyskolekvartalet og Bussterminal / FRI - lastområdet med omlegging O. T. Olsens gate og mulig forgrening til Mobekkleira. ("Sentrum I Utvikling").

2008 har vært et svært travelt år med stor planaktivitet både i forbindelse med kommunale utbyggingssaker og private planforslag. Overordnet og strategisk planleggingsarbeid har avdelingen måttet legge omtrent helt vekk.

I brannvesenet er alle stillingshjemler besatt men mange nyansatte samt omplasseringer har resultert i et stort behov for opplæring med påfølgende kostnader.

Utfordringer

Videreføring av økonomisk ramme for 2008 vil være den største utfordringen. Teknisk avdeling blir sannsynligvis nødt til å holde vakante stillinger fortsatt ubesatt. Dette vil forsterke de kapasitetsproblemer avdelingen allerede har og innebærer enda strengere prioriteringer av oppgaver. Innsparinger kan resultere i at skarpe brannvernøvelser må reduseres.

Opplæring i og implementering av ny plan- og bygningslov som forutsettes gjort gjeldende fra 1.7.2009. Dette gjelder også for ny Matrikkel (erstatter GAB) som er innført og ny lov om eiendomsregistrering som er annonsert satt i drift 1. halvår 2009.

Det er nødvendig å komme i gang med rullering av kommuneplanens arealdel. Den er utsatt over et år pga stor saksmengde hos plankontoret i 2007 og 2008. Rullering må skje etter ny PBL. Det kreves KU for flere tema.

Kommunale vedtekter skal erstattes av kommuneplanbestemmelser. Klima og ROS - analyser skal implementeres i all arealplanlegging.

Prosjekt digitalt eiendoms-/byggesaks-/landbruks- og planarkiv startet i 2007. Det skal være ferdigstilt ved utgangen av 2009. Dette er i utgangspunktet et prosjekt med en begynnelse og en slutt men utgiftene ligger innenfor drift og det er særdeles viktig å finne løsninger på å kunne gjennomføre dette prosjektet til fastsatt tid.

Det er også utfordringer med å ivareta kommunens interesser i forbindelse med Sjonfjellet vindmøllepark og revisjon av kraftkonsesjoner.

Utvikling av et miljømessig forsvarlig øvingsfelt er nødvendig både for å kunne gjennomføre egne brannøvelser og for gjennomføring av kurs som vil gi inntekter.

Aktivitetsnivå

Antas fortsatt høyt. Dette gjelder både lovpålagte oppgaver og som følge av at teknisk avdeling utfører mange støttefunksjoner for kommunens andre avdelinger. Videre forventes økt aktivitet og virksomhet i tilknytning til plan- og utviklingsoppgaver som Statens vegvesen er i gang med. Arbeidet med "flyplassaken" vil fortsatt bli ressurskrevende, forhåpentligvis med oppstart av reguleringsplan i løpet av første halvår 2009. Arbeidet med ny reguleringsplan "Sentrum I Utvikling" vil etter hvert også komme til å bli ressurskrevende.

Prioriteringer

- Lovpålagte oppgaver med frister som må overholdes for at kommunen ikke skal bli gjort økonomisk eller forvaltningsmessig ansvarlig.
- Tiltaksrettet saksbehandling etter PBL og delingsloven
- Utarbeidelse og behandling av arealplaner som kreves for gjennomføring av kommunens egne bygge- og anleggstiltak.
- Videreføre arbeidet med et digitalt planarkiv. Direkte implementering av nye planer og digitalisering av eldre planer så langt ressursene strekker til.
- Gjennomføre allerede inngåtte avtaler med nabokommuner vedrørende brannforebyggende tiltak og tilsyn.
- Gjennomføre lovpålagt kursing og opplæring av brannmannskapene så langt budsjett tillater.
- Rullering kommuneplanens arealdel.
- Deltakelse i og bidrag til utredningsprosjekter lokalt, regionalt og statlig må fortsatt forventes lavere prioritert (Klima og energiplan, Vanddirektivet og Fylkesdelsplaner).
- Holde flere kurs og øvelser for kommunens innbyggere.

Mo i Rana bydrift

Mo i Rana bydrift			
	R-07	B-08	B-09
Lønnsutgifter	29 717	33 669	35 762
Lønn i % av driftsutgifter	47,3 %	50,6 %	54,4 %
Årsverk	81,8	83,8	83,8

	Inntekter	Utgifter	Netto
Regnskap 2007	-17 542	62 794	45 252
Vedtatt budsjett 2008	-16 920	66 585	49 665
Helårsvirkning lønnsøkning 1.5.08		2 243	
Bruttobudsjettering sykelønn og vikarer	-1 030	1 030	
Videreføring rammereduksjon 2008		-4 076	
Økning parkeringsavgiften	-2 000		
Økte billettinntekter Moheia bad	-150		
Økte husleieinntekter Ranahallen	-60		
Forslag ramme 2009	-20 160	65 782	45 622
Endring netto ramme			-4 043

VAR	Inntekter	Utgifter	Netto
Regnskap 2007	-30 110	12 845	-17 265
Vedtatt budsjett 2008	-30 142	15 214	-14 928
Forslag ramme 2009	-30 142	15 214	-14 928
Endring netto ramme			0

Status og aktivitet ved inngangen av 2009

Mo i Rana bydrift består av seks driftsavdelinger som forvalter, drifter, prosjekterer og bygger ut kommunens veier og parkeringsanlegg, vann- og avløpsanlegg samt alle parker og idrettsanlegg.

2008 har vært preget av de budsjettreduksjoner som bydrift har måttet ta sin del av. Avdelingen har hatt redusert aktivitet på ordinær drift, færre sommervikarer har vært tatt inn og standarden på noen av våre tjenester er forsiktig senket. Takket være fleksible ansatte som har arbeidet på tvers av tidligere arbeidsområder har vi klart å tilpasse budsjettreduksjonene uten at konsekvensene ble for store. Vi har også brukt egne ansatte på å utføre investeringsprosjekter som vi før kjøpte tjenesten til.

Utfordringer og prioriteringer

Veisektoren har måttet bære de største besparelsene i 2008. Normalt representerer asfalt og snørydding de største utgiftspostene på denne sektoren. Dette er hovedsakelig kjøpte tjenester. Fordi asfalteringen har vært kraftig redusert i 2008 vil vår største utfordring være å avsette midler til dette i 2009. Utsatt asfaltering medfører forringelse av veien som byggverk som igjen fører til økte drift- og reparasjonskostnader fremover i tid.

I budsjettforslaget for 2009 foreslår vi å øke parkeringsavgiften fra 10 til 15 kr/t. Avgiften har ikke vært regulert siden 2003 og vi har et lavt avgiftsnivå i forhold til sammenlignbare kommuner.

Park, idrett og friluftsliv er en sektor som fra før av har svært trange økonomiske rammer. Administrativt er vår største utfordring å håndtere de henvendelser som blir gjort til oss. Større administrativ bemanning ville gitt mulighet for enda bedre samhandling mot frivillig sektor.

Nærmiljøanlegg rundt skoler og barnehager vil vedlikeholdsmessig være den største utfordringen fremover. Enkelte skolegårder er i svært dårlig forfatning og det er ikke avsatt øremerkede vedlikeholdsmidler til disse. For budsjettåret 2009 vil sikkerhet innenfor dette området bli prioritert.

I 2008 har Gruben og Selfors fått bygget ut nye flotte kunstgressanlegg. I tillegg er Sagbakken stadion under bygging og Stålkameratene planlegger fotballhall på området. Siden ingen av disse områdene trakk vedlikeholdsmidler før, har vi på disse anleggene fått en økt driftsutgift på om lag 1,75 mill. Uten å konsekvensjustere budsjettene for dette vil vi i tillegg til omprioriteringer internt være avhengig av en god partnerskapsavtale med fotballmiljøet for å klare driften av det nye stadionet i 2009.

Moheia fritidspark har økt prisene i badet. Ideelt sett burde dette tilbudet vært svært billig, men vi mener likevel at vi etter denne justeringen befinner oss innenfor det akseptable. Vi ligger også her lavt på pris i forhold til sammenlignbare anlegg.

Det er gjort en god jobb på fritidsparken med å tilrettelegge for messer og lignende. Dette genererer inntekter og er positivt i et byutviklingsperspektiv. Vi vil videreføre dette arbeidet i 2009.

En driftoperatørstilling vil i 2009 fortsatt bli holdt vakant og vi vil søke ytterligere samdrift med personale på driftscentralen.

Vann og avløptjenesten VAR arbeider innenfor et fag i rask utvikling med økte rensekraft både til drikkevann og avløpsvann. Hovedfokus i 2009 vil derfor være å tilpasse seg de nye kravene gjennom å ta i bruk ny teknologi og oppdatere ansatte.

Drift og utbygging av vann og avløp drives etter lovpålagt selvkostprinsipp.

Serviceavdelingen

Serviceavdelingen			
	R-07	B-08	B-09
Lønnsutgifter	3 568	4 338	3 755
Lønn i % av driftsutgifter	79,1 %	80,7 %	73,8 %
Årsverk	9,0	9,0	9,0

	Inntekter	Utgifter	Netto
Regnskap 2007	-63	4 509	4 446
Vedtatt budsjett 2008	-22	5 373	5 351
Helårsvirkning lønnsøkning 1.5.08		167	
Bruttobudsjettering sykkelønn og vikarer			
Videreføring rammereduksjon 2008		-125	
Overført SLT fra prosjekt til drift		424	
Informasjon overført til rådmannen		-750	
Administrasjonsgebyr startlån	-170		
Forslag ramme 2009	-192	5 089	4 897
Endring netto ramme			-454

Status ved inngangen av 2009

Serviceavdelingen har ansvaret for drift av kommunens Servicetorg og kommunens websider. Avdelingen ble etablert i en periode med sterkt press på kommuneøkonomien. Dette har preget avdelingens driftsrammer siden oppstart og er ytterlig forsterket gjennom vedtatt rammereduksjon i 2008. Avdelingen har håndtert rammereduksjonen ved å dempe driftsnivået og utsette planlagte tiltak/aktiviteter. En videreføring av tilsvarende driftsrammer i 2009 betyr at driftsnivå og tiltak må ses i et mer langsiktig perspektiv.

Utfordringer

For å komme ned på en driftsramme på 4,9 mill kroner i 2009 må driften strammes inn. Inndekning på kortsikt foreslås løst gjennom en kombinasjon av reduserte annonsekostnader og periodevis vakanse i ledige stillingsdeler. Det forutsettes at en langsiktig tilpasning av driftsnivå avklares i økonomi-planprosessen.

Aktivitetsnivå og prioriteringer

Hovedfokuset i 2009 vil rettes inn mot å drifte avdelingen innenfor tildelt ramme på en forsvarlig og effektiv måte. Selv om aktivitetsnivået må tilpasses reduserte driftsrammer må fokuset på våre satsingsområder forsøkes opprettholdt. "Døgnåpen kommune – 24/7", er et utviklingsområde der det fra statlig hold stilles store krav til kommunesektoren. Rana kommunen er godt i gang med å utvikle et elektronisk tjenestetilbud. Det er ikke avsatt ressurser til å iverksette nye tiltak (politikerweb, blogg, chatte tjenester etc.) på våre nettsider. Dette betyr at fremdriftsplaner/ aktivitetsnivå vedtatt i informasjonsplanen må justeres, eventuelt finnes rom til innenfor eksisterende driftsramme.

Endringer i saksbehandlingsrutiner og virkemidler (TT- kort, bostøtte, motorferdsel) vil gi økt ressursbruk. Dette utfordrer avdelingen på kapasitet / bemanningssiden. Forbedrings- og effektiviseringsarbeide (eks: ny teknologi) må derfor stå sentralt. I 2009 er det ikke avsatt ressurser til å gjennomføre "forbedrings investeringer". På sikt må dette prioriteres.

Husbanktjenestene som Serviceavdelingen håndterer er vedtatt overført til NAV innen utgangen av 2009.

I prosessen som er gått i etterkant er det blitt knyttet usikkerhet til gjennomføring. Serviceavdelingen tar i sin planlegging og organisering høyde for at tjenesten blir liggende på kommunens Servicetorg inntil videre.

Serviceavdelingen skal ha et høyt fokus på service og brukere. I løpet av våren 2009 gjennomfører Forbrukerrådet sin store undersøkelse rettet inn mot kommunal service. Ved siste undersøkelse i 2007 ble Rana rangert på 195 plass. Resultatet har stor betydning for kommunens omdømme. Hele organisasjonen må ansvarliggjøres og mobiliseres i forhold til dette.

Våre Internett tjenester evalueres årlig gjennom Norge.no's kvalitetsundersøkelse. Rana kommunes nettside skal ligge i toppsjiktet.

Avdelingens fokus på tilstedeværelse, trivsel og godt arbeidsmiljø skal vektlegges i 2009.

Bygningsavdelingen

Bygningsavdelingen			
	R-07	B-08	B-09
Lønnsutgifter	28 631	29 118	31 661
Lønn i % av driftsutgifter	43,7 %	42,7 %	44,8 %
Årsverk	82,50	89,50	89,50

	Inntekter	Utgifter	Netto
Regnskap 2007	-11 646	65 444	53 798
Vedtatt budsjett 2008	-8 350	68 201	59 851
Helårsvirkning lønnsøkning 1.5.08		2 021	
Bruttobudsjettering sykkelønn og vikarer	-200	200	
Videreføring rammereduksjon 2008		-2 665	
Prisjustering husleieinntekter	-300		
FDV Englia og Langnes barnehager fra BHA		200	
Husleie Kulturskolen overført fra kultur		190	
Økte strømpriser		2 500	
Forslag ramme 2009	-8 850	70 647	61 797
Endring netto ramme			1 946

Status ved inngangen av 2009

Bygningsavdelingen skal tilby komplette tjenester innenfor forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling (FDVU) av kommunens bygninger.

Avdelingen skal også ivareta oppgaver i forbindelse med planlegging, prosjektering og bygging av nybygg og ombyggingsprosjekter. Dette skal bidra til å gi brukerne gode og effektive bygg for derigjennom å skape best mulig rammevilkår for å drive sin kjernevirksomhet i form av undervisning, helsetjenester, kulturtilbud etc.

Et samarbeidsprosjekt med KS med hensyn til tilstandsvurdering av kommunens bygningsmasse utenom boliger, viser at det er et etterslep på teknisk vedlikehold eksklusive funksjonelle forbedringer på ca 370 mill kr. Etterslepet omfatter de fleste skoler, barnehager og institusjonsbygg. Totalt omhandler dette ca 116 000 m² av totalt ca 120 000 m² som BA har FDVU-ansvar for. I tillegg har kommunen ca 44 000 m² som driftes av andre budsjett. Dette gjelder diverse boliger, tekniske bygg, kulturbygg etc.

Utfordringer

Etterslepsbehovet er en direkte følge av manglende vedlikehold over mange år. For BA's budsjettportefølje mht. vedlikehold brukte avdelingen i 2007 ca 80 kr/ m² til vedlikehold, herav en del også til driftsrelaterte oppgaver. Når andre offentlige og private fagmiljø anbefaler at det budsjetteres med ca 120-140 kr/ m² til vedlikehold (Statsbygg anbefaler 139 kr/ m² for sine bygg), sier det seg selv at våre bygg forfaller. BA anbefaler derfor en opptrapping av vedlikeholdet til 140 kr/ m² i første omgang for de ca 120 000 m² avdelingen har budsjettansvar for. Dette betyr en økning i BA's vedlikeholdsbudsjett på ca 7,5 mill kr, fra ca 9 mill kr til 16,5 mill kr. I motsatt fall vil resultatet bli forfall og fremtidig etterslepsbehov og deretter påfølgende investeringer. En slik økt satsing på vedlikehold bør være målrettet og evt. tas over flere år.

Basert på brukervtaler mellom enhetene og BA er det fastlagt kjøreplaner for FDVU av kommunens bygninger. Disse avtalene skal nå reforhandles og utfordringene er blant annet å effektivisere den daglige driften som BA står for og også etablere bedre kommunikasjon med brukerne. Her ønsker vi å utnytte våre datasystemer enda bedre.

Vi står ovenfor en stor utfordring mht å finne gode og praktiske kontorløsninger sentralt. Kommunen har flere leieavtaler hvor vi leier kontorlokaler i det private markedet. Samtidig er kommunen inne i en prosess med etablering av NAV kontor. Dette berører flere avdelinger og det er usikkert når brikkene vil falle på plass. Jo raskere man her kan få en avklaring

desto raskere kan man vurdere å avslutte private leieforhold og dermed spare kommunen for leieutgifter.

Kommunens energibudsjett for de bygg (ca 120.000 m²) som BA forvalter beløper seg til ca 18 - 19 mill kr. Her har avdelingen oppfølgingsansvaret for energiforbruket. Selve budsjettet burde egentlig holdes utenfor BA's driftsbudsjett. Dette med bakgrunn i de svingninger vi opplever i dagens energimarked. Kanskje burde det opprettes et energifond som kunne virke som en buffer i år med ekstra høye strømpriser.

Aktivitetsnivå og prioriteringer

Forvaltningen av kommunens boliger omfatter alt fra personalboliger beregnet på rekruttering til sosialboliger, boliger for flyktninger, ungdomsboliger, boliger i Eldres Borettslag m.fl. Selve administrasjonen og forvaltningen er spredt på flere avdelinger og praksisen er derfor noe forskjellig. Dette ønsker man å se nærmere på i håp om å oppnå effektiviseringsgevinster. Her har avdelingen i 2008 igangsatt et prosjekt med hensyn på å utrede muligheter for en samling av boligforvaltningen i en enhet. Avhengig av konklusjoner og eventuelle vedtak som følge av prosjektet vil tiltak måtte iverksettes/igangsettes i 2009.

Det vil fortsatt være fokus på tilstanden til kommunens bygningsmasse. Bygningsavdelingen ønsker å fortsette med kartlegging av tilstanden mht å få registrert alle våre bygg. Dette vil gi grunnlag for å gå videre med hovedplan FDVU slik at våre overordnede har et best mulig underlag for å gjøre sine valg og prioriteringer.

Infrastrukturavdelinger

Infrastrukturavdelinger			
	R-07	B-08	B-09
Lønnsutgifter	37 360	42 986	45 078
Lønn i % av driftsutgifter	45,1 %	51,8 %	55,6 %
Årsverk	67,0	75,0	75,0

	Inntekter	Utgifter	Netto
Regnskap 2007	-10 185	82 795	72 610
Vedtatt budsjett 2008	-5 160	83 011	77 851
Helårvirkning lønnsøkning 1.5.08	0	2 350	
Bruttobudsjettering sykelønn og vikarer	-372	372	
Videreføring rammereduksjon 2008	0	-4 447	
Økte inntekter	-430		
Budsjettkorreksjoner		-174	
Forslag ramme 2009	-5 962	81 112	75 150
Endring netto ramme			-2 701

Infrastrukturavdelingene inneholder sentrale støttetjenester som økonomi-, personal-, IKT-, juridisk- og utviklingsavdeling samt fellestjenesten, bygningsavdelingen, RKK, rådmann og politisk virksomhet. Når bygningsavdelingen (egen budsjettkommentar) holdes utenfor får avdelingen en budsjettreduksjon på kr 4,4 mill.

RKK – Rana

Status ved inngangen av 2009

RKK har et netto driftsbudsjett på 1,3 mill kr i 2009.

RKK finansieres av de tre kommunene Hemnes, Nesna og Rana og med statlige tiltaks- og kompetansmidler.

Utfordringer

Perioden for Kunnskapsløftet 2004 – 2008 er over og vi er inne i en periode der det er stor usikkerhet knyttet til statlige overføringer til kompetanseutvikling. Oppgavene i forhold til kompetanseutvikling fremdeles vil være tilstede, men forskjellig i forhold til tidligere år, med blant annet økt fokus på videreutdanning og samarbeid med Høgskolene i utvikling av videreutdanningstilbud.

Avdelingen vil jobbe mer for å spre informasjon om RKK. Bl.a vil det fokuseres på at RKK er en ressurs også for andre enn skolene og barnehagene.

I tillegg til de sekretariatsfunksjonene og koordineringsansvaret til ulike fagutvalg, samarbeidsutvalg for kommunene Hemnes, Nesna og Rana, skal RKK skal jobbe for å etablere fagutvalg for flere sektorer.

RKK skal jobbe for utvikling av kompetanseplaner i alle sektorer, samt regionale planer der det er sammenfallende interesser og samordning oppleves hensiktsmessig.

Prioriteringer

RKK har som målsetting i 2009

- Å spre informasjon om RKK
- Utvikle ny strategi for RKK- Hva skal vi stå for, hvem skal vi være til for og hva skal vi gjøre
- Synliggjøre viktigheten av og bistå til utvikling av kompetanseplaner i alle sektorene i alle tre kommunene.
- Danne flere fagutvalg
- Satsing på entreprenørskap

Fellestjenesten

Status og aktivitet ved inngangen av 2009

Avdelingen har i budsjett for 2009 fått en reduksjon i rammene på -121.000 i forhold til budsjett 2008. Omtrent halvparten av budsjettet er knyttet opp mot felleskostnader kontorsjef som delvis er utgifter som påføres som følge av andre avdelingers forbruk, politisk virksomhet, samt kontingenter, portoutgifter m.m.

Avdelingen vil se på effektiviseringstiltak som kan redusere kostnadene, men som samtidig gjør at det kan opprettholdes et høyt servicenivå for avdelingene og de folkevalgte.

Utfordringer og prioriteringer

Politisk virksomhet reduserte møteaktiviteten og reisevirksomheten noe i 2008. For 2009 legges det opp til økt møtevirksomhet, men for å balansere budsjettet må man også for 2009 være restriktive med reiser. Her bør det tenkes nytt og heller dra lærerkrefter / kompetanse til Rana for å bidra med kunnskapsoverføring til de folkevalgte.

For 2009 vil følgende satsningsområder som det ble lagt opp til i 2008 videreføres:

- Styrke kunnskapen om vårt saksarkivsystem gjennom kompetanseoverføring og opplæring i avdelingen og blant saksbehandlere.
- Vurdere oppgradering eller investering i nytt sak - arkivsystem.
- Redusere sårbarheten i avdelingen gjennom overlappende arbeidsoppgaver og kompetanseoppbygging.

- Redusere utgiftene på porto og trykking gjennom å nyttiggjøre internett / politikerportal og mail system.
- Arbeide for miljøtiltak i avdelingen og styrking av fellesskapet.
- Utarbeide rutiner og opplæring for nytilsatte.
- Gjennomføre brukerundersøkelse.
- Videreføre arbeidet med helelektronisk arkiv.
- Redusere sykefraværet til under 4 % på årsbasis.
- Utrede alternativene for oppbevaring av våre gamle arkiver i henhold til arkivloven.

Prioriteringer og satsningsområder for 2009

- Gi opplæringstilbud til de folkevalgte – eks. som representanter i stemmestyrene.
- Opprette nettverk for kompetanseutvikling med nærliggende statlige og kommunale enheter innenfor arkiv.
- Vurdere muligheten for stemping på Pc og kobling mot lønns- og personalsystemet for om lag 350 ansatte.

Økonomiavdelingen

Status

Avdelingen støtter produksjonsavdelingens økonomistyring og leder arbeidet med de sentrale økonomistyringsredskapene. I tillegg omfatter avdelingen skatt / regnskap og innkjøpstjenesten.

Utfordringer

Det er et stort press på å rette opp Terratapet og etablere en bærekraftig økonomisk plattform for kommunen. Dette må utføres med den eksisterende kapasitet. Det må vurderes om kommunen skal fortsette med BMS (balansert mål-styring).

Aktivitet og prioriteringer

Det skal gjennomføres en ryddig økonomiplanprosess fram til påske 2009. For å få bedre kontroll av økonomien i kommunen etableres månedlig administrativ økonomirapportering.

Rana kommune fortsetter samarbeidet med Nordland Fylkeskommune sin innkjøpstjeneste og 17 andre kommuner i Nordland for å hente volumfordeler og kompetansedeling. Som følge av dette samarbeidet og skjerpede miljøkrav er det et mål for 2009 å legge til rette for ISO 14001- sertifisering på miljø. Planlagte tilbud legges ut på kommunens hjemmesider og Intranett. Nytt økonomireglement medfører tettere oppfølging av kommunens innkjøp.

Regnskapsavdelingen vil sammen med innkjøpssjefen fortsette arbeidet med å inngå avtaler med leverandører om elektroniske fakturaer for å redusere antall fakturaer som skannes. Innføringen av nytt skatteutvalg og ny skattebetalingslov vil kreve endringer i rutiner og kompetanseheving hos de som arbeider på skatteavdelingen.

Skatteetaten og kommunestyret har vært opptatt av at avdeling når målsetning mht antall regnskapskontroller. Det kan vurderes et samarbeid med annen kommune på dette punkt.

Personalavdelingen

Status ved inngangen av 2009

Det er ikke planlagt aktiviteter i 2009 som skal kreve økning i rammen.

Opplæring og konferansedeltakelse holdes på et meget nøkternt nivå.

Utfordringer

Personalavdelingen er intern tjenesteleverandør og i hovedsak HR-krevende. Det er viktig at vi til enhver tid er å jour på lønn- og ulike refusjonskrav.

Ca 1+ årsverk av avdelingens bemanning går med til leveranser til undervisning og barnehage etter avtale inngått i omorganiseringsprosessen.

Utfordringen i 2009 er økt digitalisering og større integrasjon mellom system. Intern opplæring i regelverk, system og verktøy for ledere og andre er også prioriterte oppgaver som bidrag til utvikling/forbedringer.

Mange styrende dokumenter skal på plass som:

- Personalpolitikk
- Lønnspolitikk
- Kompetansekartlegging

Aktivitetsnivå

Daglig produksjon forventes opprettholdt på dagens nivå hva gjelder rådgiving og bistand i personaladministrative oppgaver og i produksjonen lønn, godtgjørelser og refusjoner.

Prioriteringer

Løpende drift hva gjelder utbetaling av lønn og godtgjørelse samt refusjonskrav må prioriteres.

Den planlagte opplæring er etterspurt både fra ledere og HTV. Likeledes har det lenge i organisasjonen vært uttrykt behov for en helhetlig personal- og lønnspolitikk.

I forbindelse med de sentrale forhandlingene er det inngått avtale om at alle kommuner skal ha registrert kompetanse innen 01.april 2009.

IKT

Aktivitetsnivå og prioriteringer

- Fullføre prosjektet ”fiber til Ytteren”. Det er valgt leverandør for første strekket, og det er kommet inn tilbud på strekket over elva. IKT hadde håpet å få fullført fiber til Grubenskolene og Gruben eldresenter, men finansieringen er foreløpig ikke på plass.
- Etablering av nye lager og serverløsninger.. IKT har i dag god drift på disse løsningene, (VMWARE) og kommer til å utvide dette ytterligere til neste år. Dette vil kombineres med spesielt tilpasset lagerløsninger (SAN).
- Nytt kjølesystem for datarommet.
- Sette større trykk på innsalg av ”svenskfiberen”.
- Konsolidere vår nye driftsorganisasjon. IKT har dette året arbeidet med implementering av system og kompetanse og 2009 blir det første ”normale” driftsåret for avdelingen.

Utviklingsavdelingen

Status ved inngangen av 2009

Utviklingsavdelingen ble opprettet i 2002 med formål å styrke kommunens strategiske arbeid, bidra til framdrift og koordinering av sektorovergrepene plan- og utviklingsarbeid og støtte opp om avdelingenes utviklingsarbeid. Avdelingen fikk i 2006 overført 1,5 mill kr av utviklingspotten som tidligere lå innenfor rådmannens budsjett for å støtte opp prioriterte utviklingsoppgaver i organisasjonen. Det har aldri vært forutsatt at utviklingspotten skulle omdisponeres til drift, men i løpet av 2008 er vel 0,9 mill kr av potten omdisponert.

Innsparingsmålet for avdelingen i 2008 er kr 700 000.

Utfordringer

Forslag til budsjett 2009 forutsetter at innsparingsmålet for 2008 videreføres og at eksterne tilskudd som utgjør knappe 70 % av avdelingens budsjett, ikke skal berøres av dette. Det innebærer at ubesatt stilling fortsatt må holdes vakant og at utviklingspotten reduseres til ca. kr 400 000.

Aktivitetsnivå

Avdelingens oppgaver i 2008 kan i hovedsak deles inn i fire områder:

- Prosjektledelse f.eks kunnskaps- og kultursenter og veilednings-/karrieresenter Rana.
- Strategiutvikling f.eks kommuneplan og utviklingsprogram 2009-2012.
- Organisasjonsutvikling f.eks modell-/kvalitetskommune.
- Miljøforvaltning/utredning f.eks tiltaksutredning luftkvalitet og klima- og energiplanlegging.

En del av prosjektene / oppgavene avsluttes i løpet av året og noen vil videreføres i 2009-2010. I og med at utviklingsprogrammet ikke er vedtatt, er det ikke endelig avklart hvilke nye bestillinger som adresseres mot utviklingsavdelingen i 2009.

Prioriteringer

Utviklingsavdelingen arbeider som nevnt på mandat / bestilling fra linjeorganisasjonen. Hvilke oppgaver / prosjekter som skal prioriteres, vil ikke bli avklart før kommunestyret har vedtatt økonomiplanen til våren. Rutinene vil bli videreutviklet slik at ressursbehov knyttet til prosjektene kan defineres før rammer tildeles.

Budsjettet gir rom for ca kr 400 000 i frie midler til prosjekter. Utviklingspotten var med utgangspunkt i føringer fra styringsgruppa i ”Modellkommuneprosjektet” tenkt brukt til utdanning og frikjøp av utviklingsveiledere. Hvis dette skal prioriteres, må omdisponering innenfor andre avdelingers / utviklingsavdelingens rammer vurderes. Oppsigelse av avtaler tilknyttet bedrekommune.no og Exie vurderes.

Andre områder

Kirkelig fellesråd

	Inntekter	Utgifter	Netto
Regnskap 2007	-12	13 226	13 214
Vedtatt budsjett 2008	-224	13 848	13 624
Helårsvirkning lønnsøkning 1.5.08		935	
Bruttobudsjettering sykelønn og vikarer			
Videreføring rammereduksjon 2008			
Forslag ramme 2009	-224	14 783	14 559
Endring netto ramme			935

PPT

PPT	Inntekter	Utgifter	Netto
Regnskap 2007	-4 481	11 193	6 712
Vedtatt budsjett 2008	-3 664	10 417	6 753
Forslag ramme 2009	-3 664	10 417	6 753
Endring netto ramme			0

Driftsrammen er uendret fra 2008 til 2009. Lønnsendringen forutsettes dekket ved bruk av egne fondsmidler.

Tilskudd

DIVERSE TILSKUDD		
	2 008	2 009
Polarsirkelen Reiselivslag	965	965
Blå Vegen	55	55
Tilskudd RU	4 400	4 400
Trossamfunn	230	230
Tilskudd politiske partier	401	401
Tilskudd Røvassdalen UL	30	30
Tilskudd private barnehager	8 920	8 920
Tilskudd Krisesenteret	520	520
Tilskudd LHL	50	50
Tilskudd FFO	100	100
Tilskudd LMS	30	30
Tilskudd Norske Lenker	60	60
Tilskudd astmasyke barn	48	48
Psykiatrikontoret - tilskudd org.	163	163
Tilskudd VTA bedrift	730	730
Tilskudd PAF (pensj. arb.formidl.)	50	50
Termik	200	200
Musikk og kunstformidling	500	500
Tilskudd Nærmiljøutalg	153	153
Tilskudd Nordland Teater	3 451	3 451
Tilskudd Syd-Samisk teater	200	200
Kommunal påskjønnelse	210	210
Allment kulturarbeid	805	805
Kulturtilbud eldre	100	100
Ungdomsrådets tilskuddsbevilgning	150	150
Tilskudd lekeplasser, nærmiljøtiltak	455	455
Helgelandsmuseet	1 316	1 316
Idrettsformål	1 195	1 195
Skillevollen alpinsenter	700	700
Fageråsen	50	50
Private veier	675	675
Tilskudd til kjøp av melkekvoter	200	200
Stønadsordninger	237	237
Fiske, jakt og viltstell	125	125
Sum tilskudd	27 474	27 474

Note:

Tilskudd til private barnehager vil bli justert som følge av økt barnetall i barnehagen og prisjustering. Tilskuddsordningen vil ha finansiell motpost i statlige skjønnsmidler.

Vedlegg 1

Rådmannes forslag

11 TOMTEPRISER

Med virkning fra 1.1.2009 økes prisen på kommunale tomter med 4.5 % i hht konsumprisindeksen. Dette vil gi følgende satser:

	2009	2008
Boligtomter Mo & omegn inkl. Dalselv:		
Grunnpris	kr 50 pr. m2	(kr 48)
Andel utbyggingskostnader	kr 158 pr. m2 + kr 104 081- pr. tomt	(kr 151 + kr 99 600 pr tomt)
Boligtomter Alternes II:		
Grunnpris	kr 60 pr. m2	(kr 57)
Andel utbyggingskostnader	kr 180 pr. m2 + kr 115 063 pr. tomt	(kr 173) (kr 110 109 pr tomt)
Boligtomter Utskarpen sentrum:		
Grunnpris	kr 40 pr. m2	(kr 38)
Andel utbyggingskostnader	kr 152 pr. m2 + Kr 94 908 pr tomt	(kr 146) (kr 90 822 pr. tomt)
I utskarpen reduseres tomteprisene med 50 %.		
Industritomter Steinbekken industriområde		
Grunnpris	kr 24 pr. m2	(kr 23)
Andel utbyggingskostnader	kr 24 pr. m2	(kr 23)
Industritomter Vikaleira industriområde og på Gruben		
Grunnpris	kr 50 pr. m2	(kr 48)
Andel utbyggingskostnader	kr 137 pr. m2	(kr 131)
Forretningstomter Ytteren og Selfors		
Grunnpris	kr 50 pr. m2	(kr 48)
Andel utbyggingskostnader	kr 248 pr. m2	(kr 238)
Næringstomter Mobekkleira og Moskjæran		
Grunnpris	kr 325 pr. m2	(kr 311)
Andel utbyggingskostnader	kr 290 pr. m2	(kr 278)
Boligtomter Brennåsen Vestre del – reg. tomt 15 – 25:		
-Grunnpris	kr 66 pr. m2	(kr 63)
- Andel utbyggingskostnader	kr 154 /m2 + kr 137 650 pr tomt	(kr 148) (kr 131 723)
Regulert tomt 26 – 32:		
- Grunnpris	kr 66 /m2	(kr 63)
- Utbyggingskostnader	kr 154 /m2 + kr 78 797 pr tomt	(kr 148) (kr 75 405)
Innløsning og salg av festetomter:		
Kommunal eiendom i Mo, gnr 20, bnr 65:	kr 82 pr. m2	
Øvrige tomter fra kommunal eiendom	kr 71 pr. m2	

12 GEBYRREGULATIV FOR BYGGESAKER ETTER PLAN OG BYGNINGSLOVENS § 109

Nytt Gebyrregulativ for Byggesaker i Rana kommune etter PBL's & 109, gjeldende fra 1.1.2009, bli som følgende:

12.1 For alle typer bygg betales:

To-trinns behandling:	2009			2008		
Tiltaksklasse	1	2	3	(1	2	3)
Rammetillatelse	8 000	10 845	13 690	(5 700	8 545	11 390)
Igangsettingstillatelse	1 600	1 600	1 600	(1 280	1 280	1 280)
Ettrinns behandling:	8 000	10 845	13 690	(5 700	8 545	11 390)

Ved oppdeling av søknad om igangsettingstillatelse betales gebyr for hver søknad.

12.2 For enkle tiltak betales 70 % av fullt gebyr. (ingen endring)

12.3 For meldingssaker betales kr 3 600 (kr 1 990 i 2008)

12.4 **Dispensasjoner.**

For forhold som krever dispensasjon fra plan, lov eller forskrift (også ved avslag) betales kr 1 800. (kr 1 670 i 2008)

12.5 **Andre tiltak/endret tillatelse**

Fasadeendringer, tekniske installasjoner, sammenføring av bruksenheter, skilt, terrenginngrep, opparbeidelse av parkeringsplasser betales (også ved avslag): kr 1 600 (kr 1 350 i 2008)

12.6 **Godkjenning av foretak:**

Første gangs godkjenning:	kr 3 656	(3 370 i 2008)
Senere godkjenning	kr 1 155	(1 065 i 2008)

12.7 **Ufullstendig søknad:**

Ved åpenbart ufullstendig søknad betales tilleggsgebyr på kr 1.600 for arbeidet med å innhente fullstendige opplysninger.

12.8 **Ved igangsetting av arbeider før søknad er innsendt/behandlet/godkjent betales dobbelt gebyr.**

12.9 **Avslag.**

For byggesaker som avslås betales 70 % av fullt gebyr.

12.10 For tiltak der tillatelse er gitt, men som ikke kommer til utførelse, tilbakebetales etter søknad inntil 50 % av gebyret.

12.11 For søknad om utslippstillatelse betales kr 4 025 (3 710 i 2008)

13 GEBYRREGULATIV FOR BEHANDLING AV PLAN- OG DELINGSSAKER ETTER PLAN OG BYGNINGSLOVENS § 109

GEBYRSATSER 2009. (Satsene som gjaldt i 2008 i parentes)

Behandling av søknad om mindre vesentlig endring av reguleringsplan.

(Administrativ eller politisk behandling i MPR). PBL §30 og 28-1 nr.2

Gebyr når endringsforslag godkjennes helt eller delvis	kr 4 000	(2 760)
Gebyr ved avslag etter politisk behandling (ingen planendring)	kr 2 000	(1 210)
Gebyr for enkel grensejustering i plan, administrativt vedtak (ny)	kr 2 200	(2 760)

B. Innledende behandling / prinsippavklaring for privat reguleringsforslag i PR og/eller kommunestyret hvor det gis retningslinjer og råd med hensyn til om planforslaget bør fremmes, PBL §30 første avsnitt.

Gebyr når det åpnes for videre behandling	kr 3 000	(2 760)
Gebyr ved avslag (planen forandres ikke)	kr 1 500	(1 210)

C. Bearbeiding og behandling av private reguleringsplanforslag fram til utlegging til offentlig ettersyn. PBL §30 og §27-1. Behandling av konsekvensutredninger etter PBL kap.VII-a.

Standardgebyr for reguleringsplanforslag hvor planutkast er utarbeidet i henhold til veileder fra MD og kommunens krav: Økes med 50 % i 2009: kr 15 000 (10 250)

Tillegg for planforslag som pga mangler ved prosess eller planmateriale, herunder ukorrekt teknisk format, medfører merarbeid med omarbeiding og prosessrelatert behandling fram til offentlig ettersyn:

Tilleggsgebyr fastsettes av Rådmannen etter skjønn: Inntil kr 21 500 (21 500)

I de tilfeller hvor kommunen er ansvarlig godkjenningsmyndighet for en søkers konsekvensutredning skal det betales behandlingsgebyr:

kr 5 000 (Ny)

Hvis kommunen bidrar ved utarbeidelse av utredninger betales tilleggsgebyr etter medgått tid og utgifter til fagkyndig bistand.

D. Behandling av tillatelse til omdisponering og deling hjemlet i Kommuneplanens arealdel. (PBL§93,jfr §63).

Enkelttomt, tillatelse fra adm. eller etter behandling i PR: kr 2 500 (2 380)

Avslag etter politisk behandling i PR: kr 1 250 (1 190)

Samtidig tillatelse til flere tomter med hjemmel i plan. Pr tomt: kr 1 700 (1 610)

Tillatelse til mindre grensejusteringer, tomteutvidelse eller annen deling av eiendom.

Administrativ eller politisk behandlet i PR. kr 1 700 (1 610)

E. Behandling av søknader som krever dispensasjon fra kommuneplanens arealdel PBL § 7.

Administrativt avslag på / uttalelse om søknad med hjemmel i KA: kr 0

Om søknad kreves behandlet av PR (klage) gebyrlegges behandling etter satsene nedenfor.

Isolert dispensasjon fra bestemmelse i KA, jfr byggesaksgebyr 12.4: kr 1 800 (812)

Tillatelse til omdisponering og fradeling av tomt hjemlet ved dispensasjon. (PBL §§ 7, 93 og 63)

Enkelttomt, tillatelse etter behandling i PR kr 3 350 (3 200)

Avslag etter politisk behandling i PR kr 1 675 (1 600)

Samtidig behandling av tillatelse til flere tomter. Pr. tomt: kr 2 800 (2 420)

Tillatelse til mindre grensejustering, tomteutvidelse eller annen deling av eiendom

hjemlet ved dispensasjon. Administrativt eller politisk behandlet PR: kr 1 800 (1 610)

16 FEIE- OG TILSYNSAVGIFTER

Med virkning fra 1.1.2009 økes prisen knyttet til feiing og tilsyn av fyringsanlegg i eneboliger med 4,5 % i hht konsumprisindeksen. Dette vil gi følgende nye satser:

	<u>2009</u>	<u>2008</u>
Feiing og tilsyn av fyringsanlegg (inntil 2 etasjer)	kr 385	(kr 368)
Feiing og tilsyn av fyringsanlegg (over 2 etasjer)	kr 477	(kr 456)
Feiing og tilsyn på andre bygninger (sentralfyranlegg større bygg)	kr 834	(kr 798)
Serviceoppdrag feietjenesten (timepris)	kr 644	(kr 616)
Fysisk plombering av skorstein / ildsted	kr 1 095	(kr 1 048-)
Feiing av ildsted	kr 644	(kr 616)
Fresing av pipe	kr 644	(kr 616)

(konsumprisindeks august 07 – august 08).

17 GEBYRER FOR KART- OG OPPMÅLINGSARBEIDER

Med virkning fra 1.1.2009 økes gebyrene med 4,62 % i henhold til indeks for kart og oppmålingsarbeider utarbeidet av Statens kartverk, basert på indekstallet for oktober.

17.1 Kart- og delingsforretninger (målebrev)

G= gebyr i kr

A=areal i m2

17.1A over arealer til grensearronderinger og tillegg inntil 1500 m2

G=5.17xA+kr 1 840

Ved makebytte, gjensidig overføring av areal beregnes gebyr etterdet areal hver enkelt får tilført. Som tillegg beregnes også en separat garasje/nausttomt på inntil 50 m2 i tilknytning til boligen. Dersom nytt målebrev utarbeides skal det ikke betales større gebyr enn for tillegget. For areal over 1500 m2 betales gebyr etter pkt 1.2 i gebyrregulativet.

17.1B over arealer til utbyggingsformål

 for arealer inntil 1 500 m²

G= kr 11 272

 for arealer fra 1 500 m² til 5000 m²

G=1.0xA+kr 9 447

Deretter økes gebyret med kr 585 pr. påbegynt 5 da. For tom til garasje/naust som fradeles samtidig med boligtomt/hyttetomt beregnes gebyr for samlet areal.

17.1C Over større sammenhengende arealer til landbruks allmenne fritids- og andre allmenntilretteleggende formål betales etter anvendt tid – se gebyrregulativets pkt. 8.

17.1D Når utenforstående utnevnes til bestyrere av egne kart- og delingsforretninger skal det bare betales et ekspedisjonsgebyr på kr 2 235. Hvis det utføres arbeide ut over vanlig registrering/ekspedering, betales i tillegg etter gebyrregulativets pkt. 8.

17.1F Delingsforretning ved innløsning av festegrund i henhold til forskriftens pkt. 1.6.

Betales med kr 2 235. Innløsning av festegrund hvor det ikke tidligere er utarbeidet målebrev, betales gebyr etter pkt. 1.2. Eventuell grensepåvisning og merking betales i tillegg etter gebyrregulativets pkt. 6.

17.1G For registreringsbrev betales kr 2 235. Berører den enkelte sak flere registernummer, kommer det et tillegg på kr 458 for hvert ekstra registernummer.

17.2 Kartforretning.
17.2A Over grenser:

Beregnet etter antall punkt:

Inntil to punkt: G = kr 2 235 Videre økes med kr 1 586 pr. pkt.

17.2B Punktbeste.

For kartforretning over punktbeste betales kr 5 636 dersom merking og/eller oppmåling i marken er nødvendig. Hvis ikke, beregnes gebyr som for registreringsbrev (1.6).

17.3. Avbrutt forretning

17.3A Ved tilbakekalling, avbrutt eller annullert forretning og hvor dette skyldes rekvirent eller kjøper, betales følgende gebyr:

Før forretningen er berammet kr 321

Etter at forretningen er berammet kr 1 605 pluss en andel av totalgebyret som fastsettes etter skjønn av oppmålingsmyndigheten på grunnlag av medgått tid - se pkt. 21.8.

17.4. Målebrev

17.4A Ekstra bekreftet kopi av målebrevet betales med kr 220 for første kopi og kr 85 for hver av de neste. I tillegg betales m.v.a.

17.5 Midlertidig forretning.

Ved utstedelse av midlertidig målebrev skal det etterfølgende målebrev skal ikke tinglyses, medmindre dette måle brev gir uttrykk for at det er gjennomført arealoverføring etter reglene om grensejustering.

17.6 Grensepåvisning

17.6A For påvisning av grenser etter tilfredsstillende målebrev betales etter følgende satser:

Inntil 2 pkt. G = kr 1 444

Videre betales kr 642 pr. pkt.

Dersom naboer må innkalles, skal det betales et tillegg på 50 %.

17.6B Grensemerker som rekvirenten kjøper av Rana kommune skal betales til selvkostpris pluss 10 % + m.v.a.

17.7 Karter

17.7A Kopier av kommunens kartverk betales med følgende satser i tillegg til kopieringsutgiftene:

format		1.eks	pr.tillegg
20 X 30 cm	(A4)	kr 32	kr 5
40 X 30 cm	(A3)	kr 58	kr 5
40 X 60 cm	(A2)	kr 100	kr 10
80 X 60 cm	(A1)	kr 163	kr 16

For større kopier enn A1 betales kr 163 pluss kr 228 pr. m² for overskytende format. I tillegg betales m.v.a.

17.7B Transparenter av kommunale kartverk kan bare selges etter tillatelse fra oppmålingssjefen og da til følgende satser i tillegg til kopieringsutgiftene:

format	1.eks.	pr.till.eks
20x30cm	kr 347	kr 58
40x30cm	kr 706	kr 103
40x60cm	kr 1122	kr 141
80x60cm	kr 1810	kr 254

For større kopier enn A1 betales kr 1810 pluss kr 2480 pr. m² for overskytende format.

Digitale kartdata, tekniske kart levert på diskett/CD, betales med 10 % av produksjonsomkostningene.

Flybildeplott (ortofoto).

Plott av målestokkholdige flybilder i farger.

A4	kr 242,
A3	kr 362,
A2-A0	kr 486,

Digitale flybilder (ortofoto).

Digitale ortofoto i farger, pris pr. daa: kr 1 . Kjøp av digitale ortofoto forutsetter kjøp av hele kartplater (1:1000) = 480 daa. Ekspedisjonsgebyr pr. bestilling (administrasjon- og materialutgifter): kr 790

I tillegg betales m.v.a. for alle poster under pkt. 21.7

17.7.C Reguleringsplaner o.l.

For kopier og transparanger av reguleringsplaner o.l. betales kun kopieringsutgifter pluss et ekspedisjonsgebyr på 20 %.

17.7.D Økonomisk kartverk

Trykte kopier betales etter satser fastsatt av Statens Kartverk. For transparanger, forstørrelser, forminskninger, utsnitt m.m. betales kopieringsutgifter pluss ekspedisjonsgebyr på 20 %. I tillegg betales m.v.a.

17.7F Speialkart

For kopier av spesialkart som er utarbeidet av Rana kommune skal gebyret fastsettes av oppmålingssjefen begrenset oppad til kr 296 ,pr. m² pluss kopieringsutgifter. I tillegg betales m.v.a.

17.7G Situasjonkart

For situasjonkart i M= 1:1000 OG M = 1:500: kr 1 752 inkl m.v.a.

17.7H Forenklet situasjonkart betales med kr 600.
17.7I Gatnavnskart

Dalselv/Selfors/Alteren/Storforshei i	M =	1:4000	kr 42 + m.v.a.
Mo/Gruben/Andfiskå/Båsmo-Ytteren i	M =	1:4000	kr 52 + m.v.a.
Alle i M = 1:4000			kr 224 + m.v.a.
Mo m/omegn i M = 1:7000			kr 166 + m.v.a.

17.8 Anvendt tid

For oppmålingstekniske arbeider som ikke kan beregnes etter de foranstående satser, beregnes gebyret på grunnlag av medgått tid. Timesatsen settes til kr 790 +m.v.a. Det kan i tillegg kreves instrumentleie og utgifter til hjelpemannskap og kjøring.

17.9 Urimelig gebyr

Hvis gebyret etter dette gebyrregulativ anses å bli urimelig høyt, kan kommunen fastsette et passende gebyr.

17.10 Betalingsbetingelser

Regning på gebyrene utstedes til rekvirent etter det regulativ og satser som gjelder på rekvisisjonstidspunktet.

Gebyratsene inkluderer hjelpemannskap, bilgodtgjørelse, administrasjonsutgifter og merking av grenser, hvis ikke annet er nevnt.

Tinglysingsgebyret innkreves samtidig med oppmålingsgebyret.

M.v.a. beregnes ikke ved innkreving av gebyrene med mindre det er nevnt under hvert enkelt punkt i dette regulativ.

17.11 Definisjoner:

G = Gebyr i kroner

A = Areal i kvadratmeter (m²)

R= Rettsgebyr (statlig sats)

17.12 Byggplassering/belighetskontroll

Gebyr pr. bygg kr 2 788 (selvkost).

17.13 Eierseksjonering/reseksjonering

- gebyr i h.h.t. Eierseksjoneringsloven
- Uten befaring: $G=3 \times R + \text{tinglysing}$
- M/befaring: $G=5 \times R + \text{tinglysing}$

17.14 Gyldighet

Dette regulativet gjelder fra 1.1.2009.

Tinglysingsgebyrer i henhold til statens sats

VEDTAKSDELEN, BEGRUNNELSE FOR ENDRING AV GEBYRER ETTER PBL

Vi har sammenlignet Byggesaksgebyrene i Rana kommune og gebyr for behandling av private reguleringsplanforslag, behandling av søknader om mindre vesentlige reguleringsendringer og behandling av konsekvensutredninger i tilknytning til plansaker, med Bodø, Harstad, Steinkjer og Vefsn, samt G 13. Sammenligningen viser at gebyrsatsene i Rana til dels ligger betydelig under satsene i sammenlignbare kommuner.

	Rana	Bodø	Harstad	Steinkjer	Vefsn	G13
Gebyr bygg i						
Tiltaksklasse 1	5 700	15 000	7 006	7 450	9 265	11 314
Gebyr mindre						
Reguleringsendr.	2 760	11 000	3 592	4 200	7 200	x xxx
Ny reg.plan/ Vesentlig endr.	10 250	45 000	15 000	22 000	15 000	37 319

- Vi foreslår en økning på byggesaksgebyrene på kr 2800/år i 2009 og 2010, slik at vi i 2010 er på høyde med G13-kommunene. Den innbyrdes forskjell i de forskjellige tiltaksklasser blir som før.
- Videre økes gebyr for meldingssaker til kr 3 600 og igangsettingstillatelse - uten endringer fra rammetillatelse - til kr 1 600.
- ”Endret tillatelse” økes til kr 1 600 og det samme for ufullstendige søknader
- Søknad om godkjenning av foretak økes med 8.5 % (lønnsøkning)
- Mht gebyrer for behandling av plan- og delingssaker etter PBL § 109 foreslås for 2009 en opptrapping av gebyrsatsene for over noen år å bringe disse opp på nivå med sammenlignbare kommuner (G13). Som første trinn foreslås for 2009 en inntil 50 % økning av de gebyrene som ligger mest under tilsvarende i sammenlignbare kommuner. For gebyrer som ikke foreslås endret nivåmessig justeres etter konsumprisindeksen, ca.4,5 %. Det foreslås også noen nye satser / lavere gebyr for enkle saker. Det er også gjort noen mindre presiseringer i teksten.